

Hang Barbara

**Presztízsnövelés a fizikai
szakmák világában, különös
tekintettel a Szakma Sztár
Fesztiválra**

Tartalomjegyzék

Tartalom

Tartalomjegyzék	2
1.Bevezetés	3
2. Hipotézis	10
3.Kutatás eredményeinek bemutatása	11
4.Wordskills, Euroskills	16
4. A Szakma Sztár Fesztivál	23
4.1. A verseny	23
4.2. A Versenyszabályzat tartalma	24
4.3. A verseny társadalmi hatásai.....	24
4.3.1. Cégek vállalkozások szerepe, részvétele	25
5. Saját kutatási eredmények	27
6. Összefoglalás	30
Irodalomjegyzék	31
Képek.....	34
Ábrák	34
Melléklet.....	35

1.Bevezetés

Az iskolarendszerű középfokú szakképzés problémakörei összetettek, maga a terület egy komplex, társadalmi-gazdasági, illetve oktatáspolitikai elemek által determinált közegben értelmezhető. Kutatási témám kiinduló pontja a középfokú szakképzési rendszer és a társadalmi- gazdasági szféra kapcsolatrendszere, azonban jelen dolgozatban nem vállalkozhatunk mélyebb elemzésre, csupán az általam legfontosabbnak ítélt pontok kerülnek kiemelésre.

A középfokú iskolarendszerű szakképzési rendszerünk egyik alapvető problémája az, hogy az iskolaválasztás előtt álló fiatalokat nem tudja megnyerni a szakmatanulást kínáló perspektívájával. Ezt a különböző statisztikák is kimutatják¹. A fiatalok inkább választják a gimnáziumi és szakközépiskolai oktatást, mint a szakmunkásképző/szakiskolákhoz köthető szakmatanulást. A rendszerváltás utáni folyamatokat tekintve, amíg 1990-ben a gimnáziumi tanulók száma összesen 140.000 körül volt, az évek múlásával ez fokozatosan növekedett, és az 1998/1999-es tanévben már 200.000-es számról beszélhattünk. A 2000-es évektől kezdődően fokozatosan emelkedett a középfokon tanuló diákok száma, egyedül a 2010/11-es tanév után figyelhetünk meg kisebb csökkenést.² A szakiskolák adatait figyelve azonban teljesen az ellenkező tendenciát tapasztalhatjuk. A rendszerváltás idején 220.000 szakmunkás tanuló volt az országunkban, döntően fizikai szakmákra beiskolázva. Ahogyan teltek múltak az évek, folyamatosan kevesebb tanulót számlálhattunk, egészen az 1999/2000-es tanévig, amikortól lassú növekedést figyelhetünk meg. A mostani 2012/2013-as tanévben 140.000 körüli számról beszélhetünk.³ Sokak szeme előtt az lebeg, hogy egy szakma (főleg fizikai szakma!) tanulással nem lehet kellőképpen érvényesülni.(7.ábra) A gimnáziumi diáktöbbség összefügg az oktatási expanzióval, amely során több hallgató, tovább vesz részt a felsőoktatásban, ezáltal számos társadalmilag fontos életesemény, mint például a házasság vagy a gyerekvállalás is későbbi korra tolódik el. Az oktatási rendszerben zajló folyamatok kihatnak a foglalkoztatottsági rátára is, ezt a későbbiekben fogom részletesebben kifejteni.

¹ KSH oktatási adatok, elsősorban középfokú iskolatípusok választási megoszlása

² Gimnáziumi nevelés és oktatás.

http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_zoi004.html

2013.01.03.(18:45)

³ Szakiskolai és speciális szakiskolai nevelés és oktatás.

http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_zoi003.html

2013.01.03.(18:55)

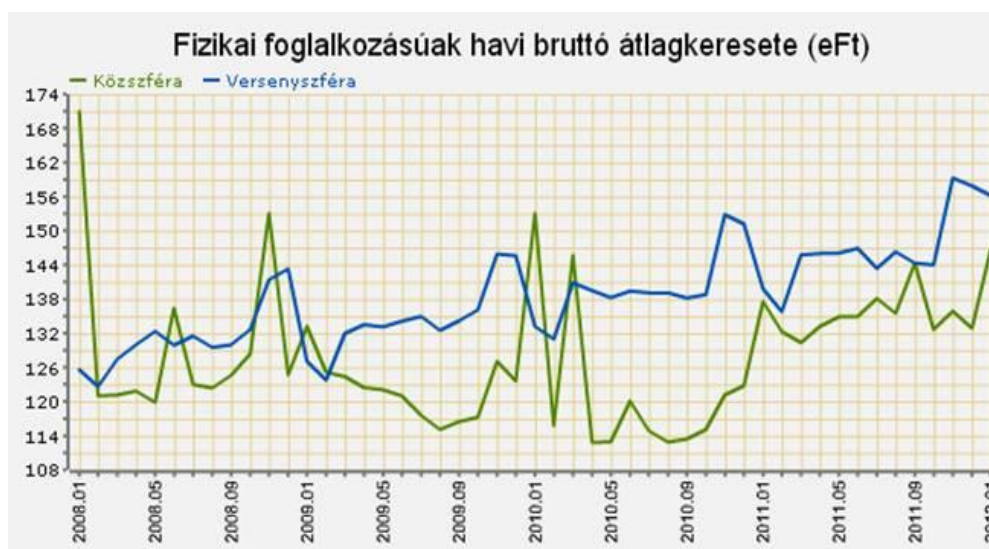
A szakmáktól való „távolságtartás” egyik oka a fizikai munkások elismertségének, presztízisének hanyatlása, a szakképzett munkaerő alábecsültisége. Ez a folyamat a rendszerváltást követően indult el, a piacgazdaság megjelenése következtében. A privatizáció következményeként hirtelen megnőtt munkanélküliség leginkább a „kékgalléros” szakmákat érintette. Nehezítette a kétkezi fizikai szakmák elismertségének megtartását az is, hogy az oktatási expanzió középpontjában többnyire a „fehérgalléros” szakmák álltak. Az 1990-es évek elején megugró munkanélküliség miatt a szülők gyermekeiket az érettségi megszerzésére ösztönözték, ahonnan egyenes út vezet a felsőoktatásba. Kényelmesebbnek és munkaerő-piaci szempontból biztosabbnak tartották az irodai, ügyviteli, szellemi szolgáltató munkaköröket, nem csupán a magasabb bérszínvonal miatt, hanem mert nem járt együtt a munkavégzéssel a mindennapos „koszos, melós ruha”. Sajnos a társadalom többsége nem veszi figyelembe, hogy a technikai fejlődésnek köszönhetően folyamatosan változtak a szakmai módszerek, ergonómiai környezet, manapság már tiszta és rendezett körülmények között dolgozhatnak a fizikai munkát végző szakemberek is. Emellett a technikai újítások megkívánják a kétkezi fizikai szakmáknál is a pontos, alapos műszaki tudást, és sok esetben a kreativitás, személyes „rátermettség” sokkal nagyobb teret kap ezeknél a szakmáknál, mint akár egy irodai állásnál. A szakmatanulás felé orientálódást már az általános iskolában is szorgalmazni kellene, ahogyan például Németországban is teszik. Azonban Magyarországon inkább a hagyományos, tudásközpontú pedagógia a jellemző irányvonal, így az iskolákban a gyakorlatiasságot, kooperatív módszereket kívánó oktatás háttérbe szorul. Kevésbé elfogadott az, hogy minden tanuló különböző kompetenciákkal, képességekkel rendelkezik, pedig ennek a ténynek az akceptálása elengedhetetlen a modern irányzat, a konstruktivista pedagógia kivitelezéséhez. Az általános iskola gyakran nem szentel elegendő figyelmet arra, hogy megismertessék a tanulókkal a munka világát, bemutassák a diákoknak a karrierlehetőségeket, akár szembesítve saját készségbeli erősségeivel és gyengeségeivel.⁴ A középfokú iskolaválasztás már egy nagy lépést jelent az egyéni szakmai életút megalapozásában. Ezért is kellemetlen az a tendencia, hogy a szakiskolák esetében a „maradék-elv” érvényesül, többnyire azok választják ezt az iskolatípust, akik hátrányos helyzetük miatt eleve lemondanak a felsőoktatásról, vagy éppen a beszűkült lehetőségek miatt (családi, földrajzi hátrányok, iskolai kudarcok, átlag alatti képességek stb.) nem is gondolhatnak egy „erősebb” gimnázium vagy szakközépiskola elvégzésére.

⁴ Dávid János et al.: Úton a második struktúraváltás felé? A kékgalléros szakmák radikális presztízscsökkenése. Székesfehérvár, 2008.133-135 p.

Kedvezőtlené teszi a szakmatanulást az a tény is, hogy a gyakorlat-orientált oktatást kiszorítja az elméletközpontú tanítás. 2006 óta a kompetencia-elvű megközelítés jellemzi az Országos Képzési Jegyzéket, azonban ennek valós átültetése problémásnak mondható. A szakmát oktató intézményekben még mindig túl nagy szerepet kap a frontális oktatás, és ezáltal a szakmai műveltség elsajátítása nem mindig teljesül, és ez a későbbi munkavállalás során komoly nehézségeket, gondokat okozhat. Nem véletlen a kamarai szándék a gyakorlati órák növelése és a vállalati gyakorlat erősítése kapcsán. Hiszen a munkahelyen senki nem fogja megkérdezni a munkavállalótól, hogy te ebből és ebből a tantárgyból hányasra vizsgáztál le, és nem fogják kérni, hogy sorolják fel pontosan és sorrendben a nyelvtani szabályokat. A döntő az lesz, hogy a megkapott feladatot tudja-e teljesíteni az illető megfelelő minőségben, a megadott határidőn belül. Felértékelődött a munkát végző személy munkamorálja, együttműködési hajlandósága, kommunikációs képessége és problémamegoldó képessége. E tulajdonságok pedig csak a gyakorlatok közben fejlődhetnek ki igazán.

A középfokú szakképzés választásától távol tartja a fiatalokat az is, hogy a fizikai foglalkozásúak havi bruttó átlagkeresete arányaiban messze elmarad a szellemi munkát végzőkétől.

1. ábra⁵

A táblázat rámutat, hogy fizikai foglalkozásúak havi bruttó átlagkeresete változó, nem kiegyensúlyozott és alacsony tartományokban mozog leginkább. A közzsférában való munkavállalás átlagban alacsonyabb jövedelmet jelent, mint a versenyszférában. Ha a 2010-es évtől 2012-es évig nézzük, tehát egy kétéves időszakban a versenyszféra magasabb

⁵ Központi és Statisztikai Hivatal 2012.

keresetett kínált a fizikai foglalkozásúaknak, de ha megfigyeljük itt is a legmagasabb összeg bruttó 156.000 Ft körül mozgott, ami még mindig alacsonynak számít. Ha összevetjük a fizikai foglalkozásúak havi bruttó átlagkeresetét⁶ a szellemi foglalkozásúak havi bruttó átlagkeresetével⁷ láthatjuk, hogy aránytalanul nagy különbségek vannak. A nemzetgazdaság szinte minden területén jóval nagyobb fizetést kapnak a szellemi foglalkozásúak, és aránytalanul alacsony a fizikai munkások bére. Véleményem szerint nem azzal van a gond, hogy a „fehérgallérosok” viszonylag jól keresnek átlagba levetítve, hanem azzal, hogy a „kékgallérosok” ilyen rosszul. Főleg az építőipar és az egészségügy területén vannak rosszul megfizetve, amin a kötelező minimálbér sem változtat érdemben. Ennek megváltoztatása (növelése) lényegesen emelné a kétkezi fizikai szakmák presztízsét és vonzerejét, amely több társadalmi-gazdasági problémára is megoldást nyújtana.

Sajnos még most is jelentős számú tanuló morzsolódik le az alapfokú iskolákból, és körülbelül 20.000 főre tehető azoknak a száma, akik nem tanulnak tovább az általános iskola elvégzése után. Így a társadalom folyamatosan újratermeli a végzettség és kompetenciák nélküli embereket.⁸ Őket elsősorban a szakképzéssel lehetne visszacsábítani a tanuláshoz, hiszen feltehetőleg több sikerélménnyel gazdagodnának egy szakiskolában, mint egy elméletközpontú gimnáziumban. A lemorzsolódásnak számos oka lehet. Elsősorban a rossz anyagi körülmények játszhatnak lényeges szerepet az iskola elhagyásban. Az otthoni környezet is nagy hatással van a jelenségre. Ha nélkülöznek, az sodorhatja a gyermek tanulmányait negatív irányba, de ha nincs meg a megfelelő családi harmónia az is komoly gondokat okozhat. Valamint, napjainkban is előfordulhat az, hogy a gyermeknek fel kell adnia tanulmányait annak érdekében, hogy családját segítse és fenntartsa. Ez leginkább a periférikus területeken jellemző, Magyarországot tekintve leginkább a Dél-Dunántúlon elterülő Ormánságban és az Északkeleti területeken Borsod-Abaúj-Zemplén megye és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében figyelhető meg. Ezeken a területeken a lakosság életszínvonala jóval alacsonyabb, mint például a Közép-magyarországi, vagy nyugati régióban. De nem csupán az előbb említett dolgok a meghatározóak a lemorzsolódásnál. Fontos, hogy a

⁶ A fizikai foglalkozásúak havi bruttó átlagkeresete a nemzetgazdaságban.
http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_qli013.html
2012.12.27. (14:55)

⁷ A szellemi foglalkozásúak havi bruttó átlagkeresete a nemzetgazdaságban
http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_qli015.html
2012.12.27. (15:10)

⁸ Liskó Ilona: Szakképzés és lemorzsolódás. In: Zöld könyv a magyar közoktatás megújításáért. Szerk.: Fazekas Károly et al. Budapest, 2008.

gyermek szülei milyen végzettséggel és felfogással rendelkeznek, milyen a rálátásuk a világra. Véleményem szerint nem feltétlenül a végzettség határozza meg azt, hogy az ember ítélőképessége a helyén van-e. Tehát ebből adódóan lehet, hogy valakinek a szülei nem végeztek el többet, mint a 8 általános, de belátta saját példáján okulva, hogy ettől még nem kell gyermekének is követnie ezt a rossz példát. Ilyenkor, ha tudásával és tapasztalatával nem is, de támogató szavaival és nem utolsó sorban negatív példájával előrébb tudja terelni gyermekét a tanulás rögzös útján. Megfigyelhető, hogy azoknál a diákoknál, ahol a szülők iskolázottsága a 8 osztály végzettséget sem éri el, 30-35 %-os a kimaradási arány a szakképzést nyújtó intézményekből ⁹. Túl nagy változás e téren akkor sincs, ha a szülőknek meg van az alapfokú végzettségük, a ráta nagyjából ugyan ennyi. Először változás az arányokat illetően azoknál figyelhető meg, akiknek a szülei befejezték a középiskolát. Körülbelül 10%-os különbség van az iskolába bejárók és az intézményt elkerülők között, ezúttal azonban már az iskolába járók javára. Akiknek a szülei már felsőfokú végzettséggel rendelkeznek, hasonlóan az előbbihez, kevésbé jellemző a tanóráról való ellógás.¹⁰ A lemorzsolódást elsősorban külső tényezők okozzák, de nem feledkezhetünk meg az intrinzik tényezőkről sem. Az, aki még el sem kezdi a középiskolát lehet, hogy olyan kudarcokat élt át általános iskolai tanulmányai során, amik meggátolták őt abban, hogy képes legyen a továbbtanulásra. Itt kiemelném, hogy ennek az is oka lehet, hogy a hagyományos pedagógiát alkalmazzák leginkább az oktatási intézményekben, amivel együtt jár a folyamatosan magas teljesítmény követelése. Valamint gyakran megjelenik az iskola falain belül a fekete pedagógia jelensége is, amely szorongóvá teheti a diákot, és elidegenítheti a tanulástól. Középfokot tekintve a szakiskolákból való lemorzsolódás a legmagasabb. Összevetve a gimnáziumival körülbelül kétszer akkora és a különbség fokozatosan egyre nagyobb lesz. Bár az utóbbi évek intézkedései, mely szerint viszonylag hamarabb értesítik a szülőket gyermekük lógásáról, mint régebben, valamint az, hogy a családi pótlék odaítélését és megtartását nagyban befolyásolja az, hogy milyen súlyos a gyerek iskolakerülése, hasznosak, de statisztikailag túl nagy változást nem eredményeztek.

A középfokú szakképzés (gondoljunk elsősorban a Híd-programra), oktatási rendszerünk fontos csatornája a hátránnyal rendelkező tanulók számára. Emellett munkaerőpiaci funkciója is nagyon fontos. Ahogyan a statisztikai táblázat is mutatja, a

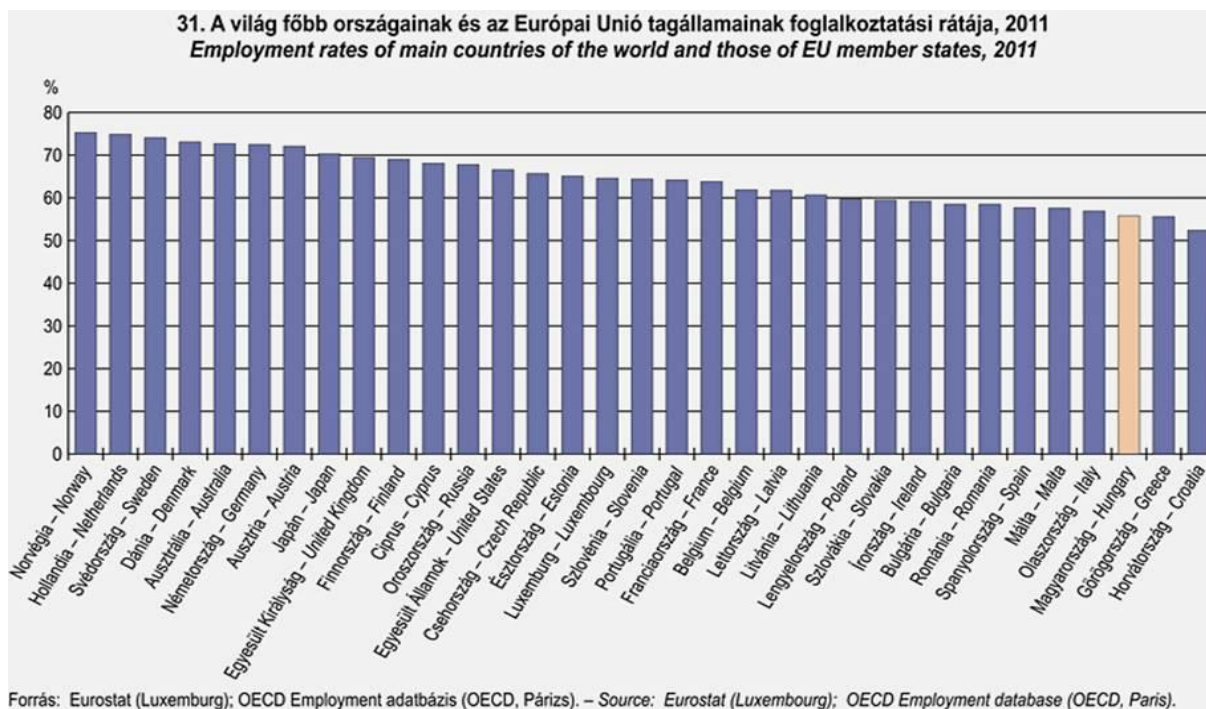
⁹ Kerékgyártó László: Helyzetkép a hátrányos helyzetű fiatalok felnőttképzés és foglalkoztatás keretében történő felzárkóztatásáról. Szakképzési Szemle, 2005/2. pp. 145-179.

¹⁰ Liskó Ilona: Szakképzés és lemorzsolódás. In: Zöld könyv a magyar közoktatás megújításáért. Szerk.: Fazekas Károly et al. Budapest, 2008.103 p.

foglalkoztatottsági ráta Magyarországon európai színvonalat alapul véve nagyon alacsony, főleg ha a többi ország adataihoz viszonyítjuk. Körülbelül 55%-ra tehető a foglalkoztatottak száma, és ez a tendencia az elmúlt 15 évben nem is változott érdemlegesen. A foglalkoztatás bővítésére a szakképzés támogatása lehet az egyik eszköz. Hiszen a szakképzett fiatalok már 20-21 évesen munkát tudnak vállalni, addigra megszerzik a szükséges szakmai tudást és végzettséget ahhoz, hogy megfelelő munkaerővé váljanak. A felsőfokot végzők tanulmányaik miatt később lépnek ki a munkaerőpiacra, így az is előfordulhat például, hogy 25 évesen is még a szülők tartják el gyermeküket. KSH-adatok szerint egy átlag magyar fiatal 23,1 éves korában lép ki a munkaerőpiacra. Ez a közvetlen következménye a már említett oktatási expanciónak, ami nem csupán a foglalkoztatottsági gondokat idézi elő, hanem az önállósodás kitolódását, a fiatalok túlzott elkényelmesedését. Gondoljunk abba bele, hogy később találkoznak a fiatal felnőttek a munka világával, sok esetben nincsenek tisztában a mindennapi teendőkkel, nem tudnak eligazodni a napi feladatok között és itt olyan egyszerű dolgokra is gondolhatunk akár, mint egy sárga csekk feladása a postán. Természetesen ez nem minden hallgatóra vonatkozik, de például a személyes környezetemben viszonylag sok példát látok erre.

A táblázat alapján mindösszesen csak két államot utasítottunk magunk mögé, Görögországot és Horvátországot, bár a különbség nem számottevő az országunk és a minket követő állam között. Horvátországot leszámítva minden szomszédunk jóval előrébb végzett a statisztika szerint. Románia foglalkoztatottsága megközelíti a 60%-ot, ahogyan Szlovákiaé is. Szlovénia már inkább a 65%-hoz közeledik, Ausztria pedig az elsők között van a 70% fölötti foglalkoztatottságával. Közvetlen előttünk pedig Olaszország van, ami talán az ország északi és déli régiójának egyenlőtlen fejlettségével magyarázható. A legjobban a skandináv államok állnak, Norvégia vezetésével mind a három ország az elején van, csupán a Benelux államok egyike, Hollandia tudott befurakodni közéjük. Németország is előkelő helyet foglal el, ott a fiatalok munkaerő-piaci integrációja is könnyebb a duális képzésüknek és a Jobstarter programjuknak is köszönhetően, amelyeket egy későbbi részben tárgyalok majd. Azonban szomszédja, Franciaország csupán a középmezőnyben található. Érdekes például az is, hogy a két ibériai szomszéd Spanyolország és Portugália milyen messze helyezkednek el egymástól. Ez nem véletlen, hiszen Spanyolországban van a legnagyobb munkanélküliség az Európai Unióban.

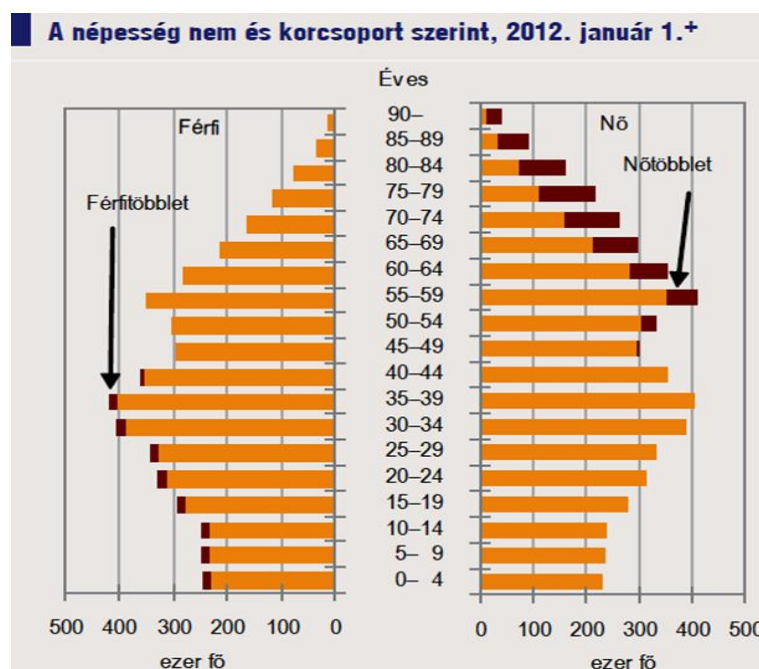
2. ábra¹¹

A foglalkoztatottság azokban az országokban magas, ahol a szakképzésre is nagyobb hangsúlyt fektetnek, valamint a felnőttképzés is kiemelkedő szerepet tölt be. Ezért hazánkban is még nagyobb figyelmet kell szentelni a szak- és felnőttképzésre. Ha ez sikerül, akkor nagy eséllyel javíthatunk a foglalkoztatottsági adatainkon. Ezáltal megoldáshoz segíthetjük az előregedő társadalom jelenségéből fakadó problémákat, hiszen az aktív korúak jelentős része nem dolgozik Magyarországon, azonban a társadalmi problémák kezelése érdekében a teljes vagy azt megközelítő foglalkoztatottság felé kell törekednünk. Az előregedő társadalmunkban az eltartottak és eltartók száma aránytalan képet mutat. A korfán is látszik, hogy a gyermekek száma tendenciaszerűen csökken, míg az idősebbeké növekszik. 2006-ban volt az első olyan év, amikor az aktív korú népességnek ugyanannyi gyermeket kellett eltartania, mint időskorút. A 2012-es adatok szerint az aktív korúak vannak a legtöbben, azonban az életkor folyamatos kitolódásával a jövőben már az idős nyugdíjasok lesznek sokan, ami jelentős terhet ró az ellátórendszerekre.

¹¹ Eurostat Employment adatbázis.2011.

3. ábra¹²

Az előregedő társadalom Magyarországon a magas halálozási rátának, és az alacsony termékenységnak tudható be (utóbbi nagyobb súllyal esik latba). A jelenség demográfiai „apályként” érinti az iskolarendszert, így a már eleve tanulóihiánnyal küszködő szakiskolákat értelemszerűen még kevesebb diák fogja választani. A lassan kiöregedő munkásokat egyre nehezebb lesz helyettesíteni, ami a gazdaság szempontjából komoly gondokat idézhet elő, mivel a jó szakmunkás folyamatos jelenléte elengedhetetlen az előbb említett társadalmi, de főleg gazdasági alrendszerek olajozott működéséhez.

Jelen kutatás az eddig felvázolt keretekbe illeszkedik, és eddig nem vizsgált területet ölel fel, a szakmák népszerűsítésének egyik alternatíváját mutatja be.

2. Hipotézis

A kereskedelmi és iparkamara és a támogató vállalatok által szervezett Szakma Sztár Fesztivál elősegíti a fizikai szakmák presztízs növelését, középfokú szakképzési rendszerünk nagyobb elismerését, a gazdaság szereplői és az oktatás résztvevői közötti kapcsolatrendszer bővítését, megerősítését, ezzel képviselve és közvetítve az európai és világszintű (EuroSkills, WorldSkills) szakmai versenyek küldetés tudatát, célját.

¹² Központi és Statisztikai Hivatal 2012.

3.Kutatás eredményeinek bemutatása

Az iskolarendszerű szakképzés általános és szakmai műveltséget nyújtó elemeivel, elméleti és gyakorlati tanítási módszereivel, egyaránt hozzájárul a jövő szakembereinek minőségi, piacképes szakmai tudásához.¹³ Ha összevetjük Magyarország szakképzését, a nyugat európai szakképzési rendszerekkel, láthatjuk, hogy oktatásunk jelentősen elméletorientált, gyakorlati képzésünk minőségében és mennyiségében egyaránt elmaradott. Ennek következtében a technikai újítások, változások nehezebben követhetők és elérhetők. Ebből adódóan alapvető fontosságú ennek az oktatási szemléletnek a megszüntetése és a gyakorlati oktatás kihangsúlyozása a szakképző intézmények helyi tantervében. A gyakorlati oktatást a duális oktatással lehet még hatékonyabbá tenni. A duális képzésben nagyobb hangsúlyt fektetnek a gyakorlatra, a hét nagy részét a gyakorlati helyen töltik a diákok és csak egy, vagy két nap jut az elméleti oktatásra. A módszer Németországból származik, így nem véletlen, hogy a német leányvállalatok az első számú kezdeményezői a duális képzés elterjesztésének nálunk is. A győri Audi gyárnak¹⁴ vagy a kecskeméti Mercedes komplexumnak¹⁵ egyaránt kiemelkedő a szerepvállalása az oktatás e területén. Az előbbi, három győri szakképző intézménnyel összehangolva teszi lehetővé és elérhetővé ezt a képzést a diákoknak. Megközelítőleg 1000 főre tehető azoknak a tanulóknak a száma, akiket ebben a képzési formában oktattak ki a német cégnél. A diákoknak komoly szűrőkön kell átmenniük, hogy részt vehessenek a duális képzésben. Teszteken és interjúkon egyaránt kiváló teljesítményt kell nyújtaniuk ahhoz, hogy felvegyék őket. E kiválasztási procedúra célja, hogy a legmotiváltabb és legtehetségesebb embereket képezhesse ki a cég. A vállalat hosszú távra tervez, nyilvánvaló, hogy az általuk kitanított diákokat szeretnék megtartani, ezért nyílt kapukkal várják őket képzésük befejezése után, munkalehetőséget biztosítanak nekik. Ezt a lehetőséget 95%-ban ki is használják a tanulók. Lényeges azt is kiemelni, hogy azok, akik az Audinál teljesítik a gyakorlatukat nem csupán Magyarországon, hanem a világ bármely Audi gyárában megállják a helyüket, természetesen megfelelő nyelvtudás mellett. A Mercedes gyár is folyamatos továbbképzéseket biztosít a szakképzett fiataloknak, leginkább Németországban, a cég ottani telephelyein. Természetesen a duális képzést a gyakorlati helyek lehetőségei is befolyásolják. Az anyagi és egyéb gondokkal küszködő cégek, sok esetben nem tudják vállalni a diákok kitanítását. Németországban erre a problémára

¹³ Vámosi Tamás: Képzés, Tudás, Munka. Budapest, Új Mandátum Könyvkiadó, 2011. 11. p

¹⁴ Kiss Géza: Évtizede duális képzés folyik Győrben az Audinál Nem csak várták megcsinálták. In: Üzleti 7, 2010. november

¹⁵ Ulrich Jäger: Jó bizonyítvánnyal tartós munkaviszony a Mercédessnél. In: Üzleti 7, 2011.május

elindítottak egy programot, a Jobstarter-t amely segítségével a vállalkozások anyagi támogatást kapnak az Európai Szociális Alaptól és az oktatási minisztériumtól.¹⁶ A kezdeményezés 2005-ben indult el és sikeresnek bizonyult, ugyanis jelentősen több gyakorlati helyet teremtettek elő a szakmát tanulóknak. A duális képzés egy erős gyakorlati tudást ad, amelynek következtében a szakképzett fiatalok a munkaerőpiacra kilépve bárhol, könnyedén megállják a helyüket. Ebből kifolyólag alacsonyabb a pályakezdő munkanélküliek száma azokban az országokban, (Ausztria, Szlovénia) ahol a duális képzés már teret nyert magának, is így a foglalkoztatottsági rátájuk is kedvezőbb képet mutat.

Magyarországon a gazdasági és iparkamara pártolja leginkább a szakképzés fejlődését. A kamara kezdeményezéseinek következtében ugrásszerűen emelkedett a tanulószerveződések száma az utóbbi években. (10. ábra) A szerződések biztosítják a gyakorlati képzés biztonságát, a központi követelményeknek megfelelő munkaerőképzést, valamint azt, hogy a tanulóknak a gazdaság változásait követő oktatásban kell részesülniük. Megköveteli, hogy a gyakorlati helyen történő képzésnek ingyenesnek kell lennie, a tanulóknak pedig biztosítani kell a rendszeres havi pénzbeli juttatást a munkájukért.¹⁷ A szakképzési törvény¹⁸ alapján a gazdasági kamarák feladata a tanulószerveződések előkészítése, megkötése és ellenőrzése mellett, a szakképzés irányítása, a vizsgáztatás, a mestervizsgáztatás és a gyakorlati képzés szervezése.¹⁹ A kamara fejlesztette ki a szintvizsga rendszert is, amely alapján még a záróvizsga előtt, fel lehet mérni a tanulók szakmai tudását, így ha esetleg hiányosságok merülnének fel, még van idő a pótlásukra.²⁰

A kamara működteti az ISZIIR-t is, az Internet Alapú Integrált Szakképzési Informatikai Információs rendszert, ami „segíti a kamarákat a szakképzési feladataik ellátásában, egyben a kamarák által működtetett szakképzési rendszerben létrehozott és tárolt információk pontos és naprakész nyilvántartása is”²¹ valamint a vizsgák hivatalos bejelentése

¹⁶ Rettich Tamás: Jobstarter program.

<http://www.iparosugsag.hu/mindennapi-innovacio/560-egy-nemetorszagi-tanulmanyut-tapasztalatai> 2013.01.04. (17:52)

¹⁷ Vámosi Tamás: Képzés, Tudás, Munka. Budapest, Új Mandátum Könyvkiadó, 2011. 146-147.p.

¹⁸ A szakképzésről szóló 2011. évi CLXXXVII. törvény módosításáról. In: Magyar Közlöny, 2012. 74.szám. 2012.11.06. (19:57) www.magyarkozlony.hu/pdf/13416

¹⁹ Velkey Gábor: A (szak) képzés hazai rendszere, működési zavarai és megújítása. A kamarák szerepe a szakképzés szervezésében. 2012. november 7. (17.30) http://www.rkk.hu/rkk/publications/phd/velkey_ertekezes.pdf

²⁰ Vámosi Tamás: Képzés, Tudás, Munka. Budapest, Új Mandátum Könyvkiadó, 2011. 149-151 p.

²¹ ISSZIR. http://www.isziir.hu/_frontend/index.php?module=page&id=2

is itt történik. Emellett a gyakorlati képzésre jogosult szervezetek adatbázisa is megtalálható a honlapon, és a vizsgadelegálást is ezen a felületen keresztül intézik. A vizsgabizottságot alkotó szakemberek pályázat útján kerülhetnek be a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara adatbázisába, azonban ezt a megyei kamarák tevékenysége előzi meg, mivel az ő feladatuk a megfelelő szakemberek kiválasztása és azok továbbítása a kamara székhelyére. A 2007-es év jelentős változásokat hozott a vizsgáztatásban, hiszen már a vizsgabizottság elnökének delegálása is kamarai hatáskörbe került, mivel a szervezet gondozásába fogadott ekkor 16 szakmát, amelyhez 11-et még hozzácsatoltak az azt követő évben. Évről évre egyre több szakma került a felügyelete alá, így 2010 őszén már megközelítőleg 130 szakmáért felelt.²² Elsősorban az építőipari és ipari szakmák felügyeletét kapta meg a gazdasági szervezet, amely küldetésének tekinti a szakképzés óvását és rendezését, építését és támogatását. A szervezet kötelessége a gazdasági fejlődés elősegítése, ahol az emberi, szellemi tényező szerepe napjainkban egyre inkább felértékelődik. Jó termékhez, jó szakember kell. Egy hozzáértő megfelelő képzettsége, az adott termelési folyamatban nélkülözhetetlen és szükség van a humán tényező által nyújtott folyamatos kreativitásra és a régebbi tapasztalatokból szerzett tudásra. A szervezet küldetésének érzi a kétkezi szakmák presztízsének növelését, hiszen ez eredményezheti a környezet és a társadalom problémáinak megoldását. A kétkezi munkát végző szakemberek összehangolt fizikai és szellemi cselekvése tiszteletreméltó és becsülendő.

A szakképzés rendszere szerteágazó. Az alapfokú oktatást, tehát az általános iskolát befejezve, a tanulók három irány felé orientálódhatnak. A gimnázium az egyik, azonban ezt csak megemlíteném, hiszen kutatásom szempontjából nem releváns az ott folyó képzés, a szakközépiskolai és szakiskolai oktatással ellentétben. Az előbbi négy, illetve ötéves lehet, attól függően, hogy kéttannyelvű vagy nyelvi előkészítővel kezdődik-e. Általános és szakmai alapozó képzést nyújtanak és az érettségire is felkészítenek. Az érettségi bizonyítvány megszerzése után, ismét választás előtt állnak az itt tanuló diákok. Dönthetnek a szakképesítést nyújtó oktatás mellett is, amely egytől három évig terjedhet, vagy beléphetnek a felsőoktatásba. A szakiskolában pedig általános és szakmai alapozó képzésre van lehetőség az első két évben. Ezután szakmától függően, egy évtől három évig terjedő szakképzés veszi kezdetét. Végzettségük megszerzésével "belépő kártyát" kapnak a munkaerőpiacra. Előttük azonban érettségi hiányában bezárul a felsőoktatás világa. 2010 szeptemberétől lehetőség van az előrehozott szakiskolai képzésre, ami azt jelenti, hogy az alapfokú oktatásra ráépülve

²² Vámosi Tamás: Képzés, Tudás, Munka. Budapest, Új Mandátum Könyvkiadó, 2011.151 p.

három éves képzés alatt szerezhetik meg a tanulók a szakiskolai képesítést.²³ A szakközépiskolákban és szakiskolákban oktatott, államilag elismert képzéseket, az Országos Képzési Jegyzék (OKJ) foglalja magába. Rendszerezve sorakoztatja fel a szakmákat, azoknak be-és kimeneteli követelményeit, ezzel átláthatóvá téve az iskolarendszerű szakképzésünket. Az 1993-as megalakulása óta számos módosításon ment át, alkalmazkodva a szakképzés folyamatosan változó világához.²⁴

A szakképzési rendszerünkről csak akkor nyerhetünk teljes képet, ha figyelembe vesszük az iskolarendszeren kívül folyó oktatást is. (8. ábra) Az úgynevezett TISZK-ek, azaz a Térségi Integrált Szakképző Központok abból a célból jöttek létre, hogy gazdaságosabbá tegyék a szakképzést azáltal, hogy egy nagy intézménybe terelik az oktatást és mindenki számára így elérhetővé teszik a legfejlettebb technológiákat. Sok információt egy helyről megszerezhetnek a tanulók és ez az, ami hasznossá teheti ezeket az intézményeket. Az eredeti elgondolás szerint a TISZK-ek fontos szerepet vállaltak volna a felnőttképzésben is, de ez nem teljesült. Elismertségük alacsony, a munkaügyi központokkal a vártnál kevesebb összedolgozást produkálnak. 2011-ben Magyarországon 86 TISZK-ot tartottak számon, ami 700 intézményt integrált magába. Azonban kevésben volt olyan képzőközpont, amely a TISZK közé tartozó intézmények gyakorlőhelyeként funkcionálhatott volna. Összességében nézve a TISZK-ok nem váltották be a hozzájuk fűzött reményeket, nem tudták a Hollandiából származó rendszert megfelelő módon beépíteni a magyar oktatásba.²⁵

A Regionális Képző Központokban (RKK, jelenleg Türr István Képző és Kutató Intézet, országos hálózattal) is folyik szakképzés, amelyek elsősorban a rendszerváltás okozta munkanélküliség megszüntetésére illetve csökkentésére jöttek létre, és az állami szerepvállalás, aktív munkaerő-piaci eszközök intézményrendszerét jelentik. Az 1991 és 1996 között kialakult intézmények országszerte megjelentek, pályaaorientációt segítő és felzárkóztató, szakképzési programjaikkal. Itt jóval alacsonyabb a lemorzsolódási arány, mint a szakiskolákban, mindösszesen 4-5% körüli a 20%-hoz képest. A képző központok sikeressége feltehetőleg abban rejlett, hogy figyelembe vette az előzetes tudást, a megfelelő haladási tempót biztosított az egyéneknek és elfogadta azt, hogy különböző tanulási

²³ Cedefop Refernet Magyarország Hungary: A szakképzés Magyarországon 2011. Budapest, Oktatásfejlesztési Observatórium Központ, 2010.

http://www.observatory.org.hu/wp-content/uploads/2012/03/CR_final_2011_HUN.pdf
2012.november 12. (22:42)

²⁴ Vámosi Tamás: Képzés, Tudás, Munka. Budapest, Új Mandátum Könyvkiadó, 2011.87. p

²⁵ Mártonfi György: Szakpolitikai javaslat a térségi integrált szakképző központok rendszere átalakításához. Oktatáskutató és fejlesztő Intézet Budapest, 2011.

képességekkel rendelkezik mindenki. A szakképzési folyamat felnőttképzési keretek közt azt is jelenti, hogy már nincs számottevő közismereti képzés, az iskolai kudarcok jelentős részét pedig pont ez szolgáltatta. A TKKI-k jelenlegi feladata elsősorban a közmunkákhoz, munkaerő-piaci képzésekhez, hátrányos helyzetűek felzárkóztatásához kötődik.

A szakképzés támogatásában fontos szerepet játszanak az RFKB-k (Regionális Fejlesztési és Képzési Bizottságok) amik a 2003-as törvény alapján, a szakképzést érintő kérdésekben régiós szinten döntéshozó regionális testületek. Kialakulásuk a 2001-es évhez vezethető vissza, amikor a szakképzést támogató összeget nem megyékre, hanem régiókra bízták rá.(9.ábra) A régióra bontás nem véletlen, hiszen így jóval nagyobb a hatásköre a bizottságnak, a területi versenyképesség, ezáltal gyorsabban és hatékonyabban növelhető, fejleszthető. Tehát az RFKB elsődleges feladata, a támogatás céljából kapott pénznek a megfelelő elhelyezése, hogy hol kell felhasználni a támogatást melyik területbe érdemes és kell befektetni. Egy-egy régióban melyik szakmát fontos támogatni, melyik szakmára érdemes nagyobb hangsúlyt fektetni, hogy a régió fejlődése beindulhasson. Például ha a Nyugat-magyarországi megyéket megfigyeljük, érdemes a műszaki képzések felé terelni az ott élők oktatását, hiszen ezeken a területen sok ilyen típusú munkalehetőség kínálkozik. Az RFKB bizottsága a munkaerő-piaci adatokat figyelembe véve pályázatok útján ítéli oda a támogatást. Az elbíráló bizottságot a gazdasági kamara tagjai mellett munkaadói, munkavállalói szövetségek, az oktatásért felelős miniszter, a szakképzésért és felnőttképzésért felelős miniszter, az állami foglalkoztatási szervek, a regionális fejlesztési tanács, a közoktatási feladatkörében eljáró oktatási hivatal és a szakképzést folytató intézmények fenntartói alkotják.²⁶ A bizottságok elnökét és tagjait három évre választhatja meg a szakképzésért és felnőttképzésért felelős miniszter. Az RFKB döntéseit a szakterülethez értő szakembereknek kellene meghoznia, azonban ennyi ember delegálása a döntéshozó bizottságokba nem mindig lehetséges, így sokszor a döntéseikben inkább észrevehetőek a politikai hovatartozásuk, mint a szakmai racionalitásuk. A 2012-ben történt átalakításoknak köszönhetően a bizottságokat megyei szintre szervezték át, a kereskedelmi és iparkamarák erőterébe helyezve őket.²⁷

²⁶ Vámosi Tamás: Képzés, Tudás, Munka. Budapest, Új Mandátum Könyvkiadó, 2011.157 p.

²⁷ A regionális fejlesztési és képzési bizottságok megalakulása, működése 2001-2005.

<http://www.szmm.gov.hu/main.php?folderID=16187>

2013.01.05.(19:44)

4. Wordskills, Euroskills

Az Euroskills és a Worldskills a kétkezi fizikai szakmák versenyei. Küldetéstudatuk azonos, csak míg az egyiknek Európa határáig nyúlik el a keze, a másik átfogja az egész világot. Feladatuk elsősorban a példamutatás, hogy a gazdaság szereplői világszerte széles körben felismerjék, hogy minél nagyobb hangsúlyt kell fektetni a szakképzésre, mivel nagy lehetőségek vannak benne. A szakmákban való jártasság a szakmai kompetenciák magas színvonalon való művelése, egyaránt szükséges a gazdaság progresszív növekedéséhez. Ehhez természetesen elengedhetetlen a támogatói körök folyamatos bővítése a szponzorok számának növelése. A világméretű verseny célja, hogy felhívja a modern, aktuális szakmákra a figyelmet, hogy milyen lényegesek és hasznosak, valamint elengedhetetlenek a gazdaság versenyképességéhez, annak szinten tartásához. Az informatikai tudást igénylő szakmák is nagy hangsúlyt kapnak a rendezvényen, hiszen a piacon keresettek az ilyen szakmával rendelkezők. Ha Magyarországra levetítve nézzük, akkor az informatikusok kezdő fizetése az egyik legmagasabb, nem hiába, hiszen hiány van belőlük. A folyamatos emberi kontaktust igénylő szakmákban pedig a kreativitást és a problémamegoldást, valamint a csapat kommunikációt és kezdeményezőképeséget helyezi előtérbe a verseny során a Worldskills. Amely arra is felhívja a figyelmet, hogy érdemes és hasznos odafigyelni a régi hagyományokra is a régi módszerekre, hiszen a tapasztalat sokat számít még a folyamatos technikai újítások mellett is. Rengeteg fortélyt és trükköt megtanulhatunk a régi mesteremberektől is. A régi és új dolgok ötvözése eredményezheti a legjobb eredményt.

A verseny ötlete egy spanyol fejében fogalmazódott meg először. José Antonio Elola Olaso a XX. század közepe tájékon úgy gondolta, hogy tarthatatlan állapot uralkodik Spanyolországban a szakember hiányt tekintve. Ezért egy megfelelő és viszonylag gyors, kézenfekvő megoldást kellett kitalálni. Úgy gondolta a fiatalok mellett a szülőket és tanárokat is fontos meggyőzni a szakképzés hasznosságáról, hogy érdemes gyermekeiket és tanítványaikat erre orientálódni. Az ötletet Francisco Albert Vidal, a későbbi verseny elnök fejlesztette tovább, aki csapatával együtt a legkézenfekvőbb megoldásnak egy szakmai verseny megrendezését gondolták. Egy olyan rendezvény megszervezésébe fogtak bele, ahol nyílt kapukkal várták az érdeklődő laikusokat is, hogy azok megismerhessék a szakmákat, a nézők szemtől-szembe lássák a versenyzőket, ezzel felkeltve az érdeklődésüket a szakképzés iránt. A csapat nem titkolt célja volt, hogy monumentálissá fejlesszék a megmérettetést. Elsősorban a Spanyolországhoz mind kulturálisan mind nyelvben közel álló országokat

szerettek volna bevonni a versenybe. Dél-Amerika államai azonban akkor még nem mutattak megfelelő érdeklődést a rendezvény iránt. Egyedül Portugália figyelt fel az ötletre akkoriban, így 1950-ben már Spanyolországgal közösen szervezték meg a versenyt a spanyol fővárosban, Madridban, 24 indulóval. Az 1953-as versenyre már német, brit, marokkói, svájci és francia vállalkozó kedvű fiatalok is érkeztek. Az ezt követő évben hivatalosan is megalakult a rendezvény bizottsága, ahol egyértelműen lefektették az egységes és tiszta verseny eredményező szabályokat. 1958-ban lépte át a verseny először az Ibériai-félsziget határait, Belgium fővárosa, Brüsszel adott otthont a kihívásnak. 1970-ben pedig már az öreg kontinens határain túl a távol-keleten, Tokióban a japán fővárosban került megrendezésre. Az idei, 2013-as verseny Lipcsében, Németországban lesz megrendezve, immáron 42. alkalommal. A következő helyszín pedig Sao Paulo, ahol 2015-ben várják majd a tehetséges fiatalokat a nagy megmérettetésre.²⁸

Mr. Albert Vidal az 1984-től 1992-ig tartó időszakban vezette a WorldSkillst. Úgy gondolta, hogy a verseny különleges erőfeszítést tud előcsalogatni a fiatalokból, segít a felnőtteknek megérteni a különböző munkatechnikákat és lehetőséget ajánl a fiatal embereknek a még általuk nem ismert szakmák megismerésére. 31 verseny alatt Mr. Vidal volt a felelős azért, hogy az eredetileg lefektetett célok teljesüljenek és megvalósuljanak még akkor is, ha világunk változása gyorsabb, mint egy sebes vonat. Fontosnak tartotta, hogy a rendezvény végig folyamatosan ugyanazon értékeket képviselje és azokat a célokat kövesse, amiket már az elején meghatároztak.²⁹

Albert Vidalt, Cees Beuk holland gépészmérnök követte az elnöki rangon, akinek hivatali ideje alatt, erőskezű vezetése következtében a rendezvény hatalmasra nőtte ki magát. A verseny mozgatórugója és szíve volt, lényegesnek tartotta azt, hogy az összes országban emelkedjen a színvonal a szakképzés területén és, hogy bátorítsa a nemzeteket arra, hogy kezükbe vegyék a fejlődés kulcsának irányítását, tehát támogassák a szakmák tanulását. Több nemzetközi szervezettel is fontos kapcsolatot épített ki. Az ILO-val, amely a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet és az UNESCO-val, az Egyesült Nemzetek Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezetével. Jelentős figyelmet szentelt az ázsiai szakmai versenyek

²⁸ History of WorldSkills International.

http://www.worldskills.org/index.php?option=com_content&task=view&id=17&Itemid=453 2013.01.04.(14:22)

²⁹History of WorldSkills International. IVTO President 1984-1992

http://www.worldskills.org/index.php?option=com_content&task=view&id=17&Itemid=453 (14:29)

támogatásának, ezért talán nem meglepő, hogy a 2001-es Dél-Koreai WorldSkills-en, tiszteletbeli elnökké választották annak ellenére, hogy akkor már nem ő volt a vezetője a rendezvénynek.³⁰

1999-től Tierk (Jack) Dusseldorp lett az elnök, aki szerint a „az IVTO³¹ egy olyan ötlet egy olyan inspiráció, amely elég erős volt ahhoz, hogy sikeresen felnőjön és belépjen a jövőbe.” Dusseldorp 2011-ig képviselte elsőszámú vezetőként a hatalmas rendezvényt. Elnökségi ideje alatt az igazgatóság a professzionalizmus új szintjére terelte a versenyt. Modernizálta a kormányzását és vezetését. Megváltoztatta a rendezvény nevét, IVTO-ról WorldSkills-re. Célja az volt, hogy még nagyobbá és szélesebb körben elérhetővé tegye a csapatával a versenyt. 2010-re 50 versenyző országot szerettek volna a WorldSkills-en tudni, de ezt nem hogy elérték, még túl is haladták, ugyanis 2 évvel ezelőtt, már 53 ország versenyzője mérettette meg magát a szakmák legnagyobb versenyén. Ez a szám, azóta is folyamatosan növekszik. Ahogyan a verseny folyamatosan növekedett, úgy egyre nagyobb szükség volt a professzionális dokumentációkra, amelyekben egyértelműen meghatározták a verseny menetét, a verseny szabályait. Amikben a rendezvény alkotóelemeinek, alappilléreinek az integritást, az átláthatóságot, méltányosságot, partnerséget és innovációt emelték ki. A regionális versenyek Dusseldorp elnöksége alatt lettek először megrendezve (WorldSkills Amerika, Európa és az ASEAN³²). A fejlődés kulcsa a kapcsolatok kiépítése és ápolása volt, a tagok a szponzorok és az oktatási intézmények között akadálytalan kommunikáció biztosítása. Létrehoztak különböző fórumokat a fiataloknak, ahol versenyzőtársaikkal és a WorldSkills munkatársaival ismerkedhettek meg. Felismerte a vezetőség azt, hogy szorosabb kapcsolatot kell kiépíteni a médiával, a megfelelő marketing érdekében. Tehát, hogy minél több emberhez eljusson a versenyekről az információ, a lehető legrövidebb idő alatt a média szereplőit be kell vonni az eseményekbe.³³ A 2011-es Londoni versenyen már nem volt probléma azzal, hogy kevés érdeklődő jelent meg a médiából, hiszen

³⁰ History of WorldSkills International. IVTO President 1992-1999

http://www.worldskills.org/index.php?option=com_content&task=view&id=17&Itemid=453 2013.01.04.(14:53)

³¹ International Vocational Training Organisation

³² Association of Southeast Asian Nations

³³ History of WorldSkills International. WorldSkills International President 1999-2011.

http://www.worldskills.org/index.php?option=com_content&task=view&id=17&Itemid=453 2013.01.04. (14:32)

a rendezvény rengeteg riportert csalogatott magához. Ebben az évben új elnökválasztás is volt, Simon Bartley személyében.

A WorldSkills versenyszabályzata világszerte iránymutató a szakmai versenyeknek. A rendező ország kijelölése a közgyűlés és igazgatóság feladata. Lényeges, hogy a kiválasztott ország megfelelő kompetenciákkal rendelkezzen a verseny akadálymentes lebonyolítás érdekében. Jól felszerelt, műszaki követelményeknek eleget tevő műhelyek, a versenyzők nyugodt pihenésére kijelölt helyszínek, étkezés és szállás nyújtása, valamint a nagyméretű néző tömeg befogadására alkalmas épületek biztosítása. A rendező országnak kötelessége 9 hónappal a verseny kezdete előtt a rendezvény mögött lévő pontos infrastruktúrának tervezetét átnyújtani az igazgatóságnak. Az időhatár betartása természetesen igen jelentős, hiszen így ha esetleg valami nem a megfelelőképpen van előkészítve, még van idő és lehetőség javítani rajta. Többek között a zsűrinek és a szervező bizottságnak, valamint a közgyűlésnek a hivatalos technikai küldötteknek a csapatvezetőknek és a titkárságnak és nem utolsó sorban a vezérigazgatónak is ki kell jelölni tanácskozási helyszíneket, tárgyalótermeket, irodákat. A Worldskills-re 12 hónappal a verseny kezdete előtt lehet legkésőbb jelentkezni, a legtöbb versenyszámban a versenyzők nem lehetnek 22 évnél idősebbek. Ez alól azonban kivétel például a légi jármű karbantartók, hiszen ott 25 év a korhatár. Minden tagállam egy szakmában egy versenyzőt indíthat, és egy versenyző csak egy WorldSkills-en vehet részt. Ahhoz, hogy egy szakmában versenyezzenek az indulók minimum 8 regisztrált tagnak jelen kell lennie. Ez az első alkalomkor van így, a második alkalommal ugyanis már 10 regisztrált versenyző a követelmény az adott versenyszám elindulásához. Az utóbbi megállapítás csapatokra már nem vonatkozik. A verseny kezdete előtt nyolc órával biztosítani kell a résztvevőknek azt, hogy átnézhetik az eszközöket és a helyszínt, hogy minden rendben van-e, feltérképezhetik a terepet. Alapvető követelmény az angoltudás, de a versenyzők a pontozási szabályokat és a feladatok leírását saját nyelvükön is megkapják. De a WorldSkills tolmácsokat is alkalmaz annak érdekében, hogy a nyelvi akadályok ne jelentsenek hátrányt senkinek sem. A verseny egyenlően bírál el mindenkit, nemtől, kortól és származástól függetlenül. Lényeges kiemelni, hogy nagy hangsúlyt fektetnek arra, hogy ne zavarhassa meg senki se a versenyzőket, így a nézői látogatás is szervezeten és nagy biztonság mellett zajlik.

A Worldskills különlegessége az, hogy mozgáskorlátozottak is részt vehetnek a megmérettetésen, amennyiben képesek a megszabott határidőn belül teljesíteni a kijelölt feladatokat. Arra azonban lehetőségük van, hogy az előkészületeket előbb kezdjék el, mint

egészséges versenytársaik. A feladatot 15-22 óra alatt kell teljesíteni ezért a munkát összeállítókon is nagy a felelősség annak érdekében, hogy megfelelő feladvánnyal álljanak elő, olyannal, amit el lehet ennyi idő alatt végezni. Az, akinek szüksége van még időre, a zsűri elnökétől kérvényezheti. Érdekesség, hogy ha mindösszesen 2 pont különbség van a versenyzők között, akkor az eredmény akár döntetlen is lehet, és több versenyző lehet arany, ezüst vagy bronzérmes. Azok a versenyzők akik, 500 pont felett teljesítettek, de érmet nem nyertek el, megkaphatják a kiválóságukért járó emlékérmét. Egy adott nemzet legjobbjának is jár díj, valamint a versenyzők elnyerhetik a Mr. Vidal tiszteletére létrehozott Albert Vidal díjat, amelyet a versenyen legtöbb pontot elérő induló kaphat meg. De természetesen, ahogy minden versenyen itt sem megy el senki sem üres kézzel az, aki nem ér el semmilyen helyezést emlékül egy oklevelet és sok élményt, tapasztalatot vihet haza. A kétévente megrendezett megmérettetésen több mint 800 versenyző, több mint 50 tagország méri össze tudását, kreativitását, leleményességét.³⁴

A Worldskills célja az, hogy felhívja a figyelmet a különböző szakmai területekre. A szállításra és logisztikára, amelybe a légi jármű karbantartók, karosszéria javítók, autotechnológusok tartoznak bele. Az építőipar és épület technológiára, amely a burkolókat, falazókat, mázolókat, asztalosokat és ácsokat, villanyszerelőket foglalja magába többek között. A gyártási és mérnöki technológiára, itt a CNC esztergálást és az elektronikát emelném ki. Az információra és kommunikációra, ahol az Információs hálózati kábeleztést hoznám fel elsősorban példának. A kreatív művészetre és a divatra, ahol a bőrdíszművesektől kezdve a virágkötőkön át a grafikusokig mindenki megtalálható. Valamint, a szociális és személyi szolgáltatásokra amely, a fodrász vagy a cukrász, szakács, kozmetikus, pincér.³⁵

Az Euroskills (2.kép) is ezek a szabályok alapján működik, csak mint már említettem az európai országokra leszűkítve. Tagország Ausztria, Belgium, Svájc, Németország, Dánia, Spanyolország, Észtország, Finnország, Magyarország, Franciaország, Horvátország, Írország, Izland, Olaszország, Liechtenstein, Luxembourg, Lettország, Hollandia, Norvégia, Oroszország, Svédország és az Egyesült Királyság. Ezeknek és a világ számos országának egyaránt szüksége van a jól képzett szakemberekre annak érdekében, hogy megfeleljenek a jövőbeli kihívásoknak, hogy tartani tudják gazdaságuk versenyképességét. Ma Európában kevés szakképzett ember található, hiány van belőlük. Európa jelenlegi elsőszámú stratégiája

³⁴ Competition rules from WorldSkills. www.worldskills.org

³⁵ Skills explained.

http://www.worldskills.org/index.php?option=com_content&task=section&id=20&Itemid=429
2013.01.05.(19:13)

a foglalkoztatás növelése, hiszen az öreg kontinens legtöbb országa az előregedő társadalom problémájával küzd így mindegyik tagállam ennek megoldására törekszik. Az Európa 2020 és az új munkahelyekhez szükséges programok célja a tudás kiterjesztése a munkanélküliség csökkentése és a zöld Európa megteremtése. Ebből kifolyólag az oktatásnak alapvető szerepet szánunk e cél elérése érdekében. Ezt alátámasztja ez a program is, "Új lendület az európai együttműködésnek a szakoktatás és szakképzés támogatására az Európa 2020 stratégia megvalósulására". E szerint biztosítani kell a képzés és a képesítések rugalmasságát és nyitottságát, mobilitásra ösztönzik a munkavállalókat annak érdekében, hogy külföldön tapasztalatot szerezhessenek és kibővíthessék tudásukat, valamint a lehető legjobb minőségű oktatás és képzést kaphassa minden egyes európai polgár. A verseny lógóját egy koreai grafikus diák készítette a Mokwoni egyetemen. 2000-ben esett a választás az ifjú ázsiai tehetség munkájára. A lógó egy kezdet jelképez, ami a kétkezi fizikai szakmákat jelöli, az öt erős ujj az öt kontinenst jeleníti meg, a különböző színek pedig a világ minden tájáról érkező fiatal versenyzőket szimbolizálja.³⁶ (1. kép)

A Worldskills támogató partnerei nem kisebb cégek, mint a Siemens, a Würth, 3M, Autodesk, Cisco Systems Inc, Festo, Fluke Corporation, Lincoln Electric, Saint-Gobain vagy a Samsung. Globális partnerként világ szerte belevágnak a szakképzésbe. Lehetőségük van a tapasztalataikat megosztani a kormányzással és az oktatás résztvevőivel, hogy hogyan milyen irányba változik a gazdaság és merre felé lenne érdemes terelni a középfokú szakmai oktatást. Rálátásuk van a folyamatos újításokra, változásokra így a globális partnerekkel való együttműködés egyértelműen pozitív hatással van a szakképzésre, a gazdaságra a folyamatos innovációkra, átalakulásra. Napjainkban változás zajlik a szakképzésben, a hagyományos ismeretek és az új ismeretek közötti szakadék áthidalása a cél, hasznosítani kell a sok tapasztalattal vegyített régebbi ismereteket az újabbakkal. Kulcsfontosságú kiemelni a fejlődő országok helyzetét, ahol még nagyobb erőfeszítésekre van szükség és nem titok, hogy a nagyobb cégek szerepét itt sem szabad alulértékelni. Érdemes megfigyelni, hogy ezeknek a támogató cégeknek mind alapvető a zöld, öko gondolkodás, tehát olyan küldetés tudatuk van, amely elengedhetetlen a mai világban, hiszen óvnunk és védenünk kell környezetünket, annak érdekében, hogy még sokáig biztosítani tudja nekünk azt, amire szükségünk van. Ezért támogatják a környezetbarát technológiákat, gépeket, újításokat. A 3M termékei közel 200 országba jutnak el szerte a világon. A mindennapi életet könnyítik meg és teszik egyszerűbbé

³⁶ WorldSkills International Logo.

http://www.worldskills.org/index.php?option=com_content&task=view&id=165&Itemid=355
2013.01.05. (19:21)

fejlesztéseikkel évről, évre. Közlekedésbiztonsági és reklámgrafikai szakterületen ők gyártják elsősorban a fényvisszaverő rendszámtábla fóliákat vagy az útburkolati jeleket a reklámgrafikát tekintve pedig elsőszámú gyártója például a hátulról vetíthető fóliáknak, amelyet marketing fogásként előszeretettel alkalmaznak a mobil szolgáltatók. A 3M és a WorldSkills küldetés tudata összeegyeztethető, párhuzamot vonhatunk köztük. A folyamatos fejlődés és fejlesztés lebeg mind két fél előtt, az amerikai vállalat nagyságát és profilját tekintve rengeteg szakembernek ad munkalehetőséget számtalan országban. A cég munkavédelmi termékeket is gyárt, légzőszervi, hallás védelmi, hegesztő és testvédelmi árucikkeket is, így a WorldSkills egyik legfontosabb támogatójaként, biztosítja a biztonságos munkavégzést a versenyzők számára is.

A Würth szállítja a megmérettetésre a csavarokat, dugókat, vegyipari termékeket és a szerszámokat. A német cég szerint a képzés és a kereskedelem támogatása előmozdítja a sikeres jövőt. 2009 óta szponzorálja a WorldSkills-t a hatalmas cég. Számos leányvállalata is ezt az utat követi, így az egyes országos versenyeken is a támogatók között vannak, mint például Finnországban, Ausztriában vagy akár Ausztráliában is. Az egyik legnagyobb elektrotechnikai cég a Siemens is a szponzorok listáját bővíti. A vállalat fontosnak tartja az individualizációt, az egyéni önmegvalósítást is, így hol máshol keresnének kreativitástól duzzadó fiatalokat, mint a WorldSkills-en, ahol kiváló lehetőség nyílik arra, hogy felfedezzék az öntudatos tehetségeket. 2010 októbere óta támogatója a rendezvénynek a vállalat. A cég átfogó programja, a "Siemens Automation Cooperates with Education (SCE)" tehát a Siemens együttműködése az oktatás területeivel lehetővé teszi, hogy világ minden szegletébe eljussanak a technikai újítások, fejlesztések, például az informatikához szükséges hardver és szoftver csomagok. A Siemens a tízedik globális partnere a WorldSkills-nek.

A Samsung is a támogatók táborát bővíti, az egyik legnagyobb digitális technológiájú céggént. Emellett a koreai cég által létrehozott „Hope for Youth” azaz a Remény a fiatalokért program keretében hasonló küldetésstudat vezérli, mint a WorldSkills-t. Európában is hiány van szakemberekből, de ha Afrika hiányosságait vesszük figyelembe, Európa problémái talán eltörpülhetnek mellette. A program keretein belül az afrikai fiatal generációnak műszaki, szakmai tudást nyújtanak a cég által alapított akadémiákon. A középiskolákban a Samsung embereitől tanulhatják ki a tanulók az egyes szakmákat, így elősegítve a Dél-Afrikai Köztársaság céljának megvalósulását, amely elsődleges fontosságúnak ítélte a fiatalok versenyképes szakmára tanítását. A programot szeretnék kiterjeszteni Afrika többi területére is, elsősorban Nigériára és Kenyára.

Az Autodesk ingyenes szoftvereket biztosít a WorldSkills-en indulóknak, és a műszaki iskolák is előszeretettel használják az általuk kifejlesztett programokat. Az AutoCad például egy-egy alkatrész illesztésére, megtervezésére alkalmas, segíti a pontos leképezését az illesztéseknek. Ezek a programok, elsősorban a gépészek és villanyszerelők munkáját segítik elő. A Cisco System Inc a világ egyik legnagyobb informatikai cége, több mint 34.000 alkalmazottja van ma világ szerte. Szoftvereivel és hardvereivel, informatikai fejlesztéseikkel egyaránt hozzájárulnak a verseny magas színvonalához. A Festo elsőszámú vezetője az automatizálási technológiák gyártásának, 2001 óta már támogatója volt a rendezvénynek. Érdekesség, hogy a magyar mechatronikai csapatnak is az egyik legfontosabb támogatója és szponzora volt a 2012-es Euroskills-en, ahol honfitársaink első helyezést értek el. A magyar versenyzőket 2006 óta támogatja a KFT és segíti a kiválóbbnál kiválóbb eredmények elérésében. A Lincoln Electric elsősorban az AmericaSkills-t támogatta, amerikai vállalat révén, de ezt a szponzorálást szerette volna kiterjeszteni a világ minden szegletére, ezért fontos támogatója lett a világméretű versenynek is. Globális cég révén el tudják juttatni a legújabb technikai fejlesztéseiket a világ számos pontjára. A Saint-Gobain pedig az épületgépészeti rendszereket, gipszkartonokat biztosítja a versenyzőknek. A Fluke Corporation pedig szinten elektrotechnikai eszközeit hozza el a megmérettetésre, annak érdekében, hogy minél könnyebb legyen a versenyfeladatok megoldása.³⁷ A megmérettetés nyíltsága miatt, a cégek támogatása hatalmas nagy marketingfogás is egyben, hiszen több tízezer látogató jelenik meg ezeken a rendezvényeken, ahol minden sarkon a támogató szponzorok lógóit, emblémáit látják.

4. A Szakma Sztár Fesztivál

4.1. A verseny

Egy lehetőség a szakmai kibontakozásra, tapasztalatszerzésre, megmérettetésre. A szakma sztár fesztivál magába foglalja a Szakma Kiváló Tanulója Versenyt (SZKTV) és az Országos Szakmai Tanulmányi Versenyt (OSZTV). A Kereskedelmi és Iparkamara, valamint a Nemzetgazdasági Minisztérium által szervezett rendezvény, 2008 óta évente vonzza a szakmát tanulókat egy közös megmérettetésre. A folyamatosan bővülő versenyen a legutóbbi, 2012 áprilisában megrendezett budapesti döntőn, már 38 szakmában indulhattak a

³⁷ Global Industry Partners.

http://www.worldskills.org/index.php?option=com_content&task=blogcategory&id=103&Itemid=992013.01.06.
(18:18)

versenyzők.³⁸ A verseny célja a szakképzés népszerűsítése, akár már a 14 éves korhoz kötődő iskolaválasztáskor, ugyanis számos általános iskolai diák is megfigyelhette, nyomon követhette a verseny menetét, a versenyzők technikáit, az egyes kategóriák szépségeit, izgalmaikat. Parragh László az MKIK elnöke így fogalmazott. „*Az elmúlt öt évben sikerült közbeszéd tárgyává tenni a szakképzést. Megértetni a magyar politikával és a társadalommal, hogy szakképzettség nélkül nem lehet növelni a foglalkoztatást és nem lehet növelni az ország versenyképességét, ezeken keresztül pedig a mindennapi életünk színvonalát.*”³⁹

4.2. A Versenyszabályzat tartalma

A verseny kiírás a Magyar Közlönyben és a rendezvény honlapján, a szakmasztar.hu-n jelenik meg. Elméleti és gyakorlati feladatok egyaránt összetevői. A budapesti döntőt megelőzően egy helyi és egy központi elődöntő kerül megrendezésre. Azok a tanulók indulhatnak a kihíváson, akik végzős, iskolarendszerű képzésben résztvevő, nappali tagozatos diákok. Az OSZTV-n való részvétel érettségihez, vagy a középiskolai utolsó évfolyam elvégzéséhez kötött, míg az SZKTV a szakiskolában tanulók számára nyújt versenyzési lehetőséget.

A vállalkozó szelleműeknek a saját iskolájuk igazgatójától és gyakorlati helyük vezetőjétől kell aláírást kérniük az induláshoz. A döntő az OKJ-ban, azaz az Országos Képzési Jegyzékben meghatározott modulok alapján bonyolódik le. A moduláris szerkezetnek köszönhetően a szakmák közti átfedés könnyebbé és egyszerűbbé vált.⁴⁰ Annak a diáknak, aki teljesíti a gyakorlati és szóbeli versenyfeladatát minimum 60 %-ra, nem kell később záróvizsgát tennie az előbb említett modulokból. Ha minden egyes részfeladatánál eléri a 60%-ot, mentesül a teljes szakmai vizsga alól.⁴¹ Az a tanuló, aki igazán jól teljesít, esélyt kaphat a továbbjutásra a verseny európai szintű (Eurosills) vagy világszintű megfelelőjére (Worldskills).

4.3. A verseny társadalmi hatásai

A Fesztivál a szakmai presztízs-növelésben fontos szerepet tölt be. Amellett, hogy a jelentkezők száma folyamatosan nő, a rendezvényt látogatók számát figyelve is növekvő

³⁸ SZSZF versenykiírás

³⁹ Parragh László az MKIK (Magyar Kereskedelmi és Iparkamara) elnöke

⁴⁰ Versenyszabályzat. www.szakmasztar.hu 2012. október 28. (18:18)

⁴¹ Vámosi Tamás: *Képzés, Tudás, Munka*. Budapest, Új Mandátum Könyvkiadó, 2011. 152.p.

tendenciát tapasztalhatunk.⁴² A minőségi szervezés mellett a már említett pályaorientáció végett is sok az érdeklődő.(6. ábra) Lényeges megismertetni a diákokkal, hogy milyen előnyei és lehetőségei vannak a szakmáknak, ugyanis az oktatási expanzió⁴³ köszönhetően, egy fiatal felnőtt inkább a felsőoktatásba való bejutást tűzi ki céljául a középiskolai tanulmányai elején, mint sem egy középfokú szakma megszerzését. Hiszen a társadalom azt sugallja, hogy csak akkor érvényesülhet valaki, ha magas végzettséget szerez. Igen, de azok, akiknek nincs lehetőségük vagy megfelelő képességük a felsőoktatás ugródeszkáját átugorni, ők vajon miért ne érvényesülhettek? A középfokú és felsőfokú végzettségű emberekre egyaránt szüksége van a társadalmunknak. Egyszerű példával élve, egy magasan kvalifikált, egyetemet végzett ember hiába tudós az élet számos területén, ha csak nem a műszaki karon végzett, ha meghibásodik otthonában a villanyvezeték, a probléma megoldását egy szakemberre fogja bízni. Egy villanyszerelőre, akinek a tapasztalata és talpraesettsége könnyeddé teszi az adott feladat megoldását.

4.3.1. Cégek vállalkozások szerepe, részvétele

A vetélkedés támogatásában a kamara mellett lényeges szerepet vállalnak a szponzorok is. (4. ábra) Az egyes cégek közreműködése segíti és biztosítja az alapanyagok kellő mennyiségét, a versenyrészek akadálymentes lebonyolítását. Ilyen vállalat például: a Schneider Electric a Trilak a Gigi Cosmetic és az Alveola is. Számos olyan szakma van, ahol az iskolában elsajátított technikák nem elegendők a versenyen való eredményes szerepléshez. Ezeknek az újításoknak a megismerését a vállalkozások és támogatók biztosítják az indulóknak. Ezzel is mutatva a cégek elengedhetetlen szerepét a szakképzésben. Például a Wienerberger gyár képezte tovább a kőműves tanulókat a versenyt megelőző időszakban.

A Gigi Cosmetic a kozmetikai piac egyik meghatározó szereplőjeként, komoly támogatást nyújt a kozmetikus verseny kategóriában résztvevő versenyzőknek. Az Alveola kozmetikai céggel egyetemben minőségi termékeiket a versenyzők rendelkezésére bocsájtják.

⁴² Parragh László: *Át kell törni a társadalmi „ingerküszöböt”* .In:Üzleti 7, 2010.június

⁴³ Az oktatási expanzió kétféle lehet. Egyrészt a diákok tovább vesznek részt az oktatásban ezért az életesemények kitolódnak, mint például a házasság, gyerekvállalás. Másrészt általánosságban elmondható, hogy több fiatal kerül be a felsőoktatásba a 2000-es évektől kezdődően.

Szabó Andrea-Bauer Béla (szerk.): "Ifjúság 2008" kutatás gyorsjelentése. Budapest, Szociálpolitikai és Munkaügyi Intézet, 2009

2012.09.17. (20:44)

<http://www.szmm.gov.hu>

A vállalatok részvétele mind két oldalról megközelítve pozitív következtetést eredményez. Egyrészt a cégek oldaláról nézve láthatjuk, hogy a gazdasági piacon való fennmaradáshoz bizony nem csak a megfelelő eszközök kellene, hanem olyan szakemberek, akik korrekt módon használják is azokat. A verseny lehetővé teszi az adott szakma kiváló, kezdő művelőinek felkutatását. Ez az a hely, rendezvény, ahol a jól felkészült utánpótlás egy területre tömörül, tisztább képet nyújtva a cégeknek a jelenlegi szakmai képzés helyzetéről, eredményességéről. Másrészt a versenyzők szemszögéből vizsgálva, lehetőségük adódik a szakmájukat előrehajtó vállalatokkal megismerkedni. Érdekes tényként megemlíteném, hogy Magyarországon csak ezen a rendezvényen tudják egyedül a kozmetikus tanoncok megmérettetni magukat.⁴⁴

A kozmetikus szakma egy közkedvelt és népszerű szakma, de ne feledkezzünk meg a hiányszakmákról sem. A 2008-ban kirobbant gazdasági világválság az építőipar pangását eredményezte Magyarországon is.⁴⁵ Tóth Balázs, okleveles építész így fogalmazott., *„Az oktatás és képzés ilyenkor értékelődik fel. Nagyjából úgy gondoljuk, hogy lejjebb már nem mehet, nem süllyedhet az építőipar teljesítménye. Tehát egyszer csak elindul fölfelé és a jól képzett magas színvonalú fiatal munkaerőre szükség lesz.”*⁴⁶ A válság ellenére a kőműves és egyéb, a szakterülethez kapcsolódó szakmák még mindig hiányszakmáknak⁴⁷ minősülnek. A társadalom lassú előregedése következtében évről évre kevesebb fiatallal kell számolni, így alapvetően kevesebb gyermek kerül be a középiskolai oktatásba, ami egyértelműen negatív irányba mozdítja el a szakmát tanuló diákok mérlegét. Emellett fontos szempont, hogy a szakmák zöme nincs a társadalom szintjén kellőképpen megbecsülve és megfizetve. Véleményem szerint mindenkinek van minimum egy olyan ismerőse, aki külföldön próbált szerencsét egy szakmával a kezében és sokkal nagyobb megbecsülést kapott, mint Magyarországon. *„A külföldre orientálódás nem baj, hiszen a tapasztalatszerzés fontos szempont. Azt kell elérni, hogy a külföldön szerencsét próbálók visszajöjjenek hazájukba, kibővített tudásukat itthon kamatoztassák”* – nyilatkozta Cséfalvay Zoltán gazdasági államtitkár egy interjúban. Természetesen a szakmákat körüllegő negatív dolgok

⁴⁴ Aubéli Vanda: Akik arcukat adják a versenyhez In: Üzleti 7, 2010. június

⁴⁵ Koji László: ÉPÍTŐK NAPJA - Az építési ágazat helyzetértékelése, súlyponti problémái és 2009. évi várakozásai 2012.11.07. (15:55.)

http://www.mek.hu/index.php?option=com_content&task=view&id=1377&Itemid=52

⁴⁶ Tóth Balázs-okleveles építésmérnök, versenybizottsági tag.

⁴⁷ Számalk Szakképzési Központ: Hiányszakmák 2012-2013. 2010.11.07.(16:17)

<http://www.tanfolyam-kepzes.hu/hianyszakmak-2012---2013.html>

megváltoztatása egy igen hosszú folyamat, de első lépésként a szakmákat népszerűsítő országos verseny szervezése és lebonyolítása is sok ember fejében változásokat idézhet elő.

5. Saját kutatási eredmények

Kutatási tevékenységem a szakirodalmi források feldolgozásán túl primer kutatásokat is tartalmazott. A vizsgált témakör nem sok forrással rendelkezik, nem tekinthető egy „slágertémának”, ezért az információkat a közvetlenül érintett személyektől gyűjtöttem be. Mélyinterjút készítettem öt olyan személlyel, akik kiváló eredményeket értek el a Szakma Sztár Fesztiválon, valamint három, őket támogató céggel, illetve a megyei kamara szakértőjével. A kutatás felvállalt nehézsége, hogy kevés kutatható forrás áll rendelkezésre.

Vizsgálatom fontosabb pontjait és fő gondolati felépítését megjelenítettem a nekik feltett kérdéseimben. Arra kerestem választ, hogy az SZSZF mint rendezvény miként hathat a szakképzés, és egyáltalán a kétkezi szakmák megítélésére, presztízisére, illetve egyfajta egyéni életutat felvillantva, hogyan és mennyiben befolyásolta a rendezvény a szakmai előrehaladásukat. Az interjúk során hallottakat szakmailag összegeztem, megragadva a kutatás irányához tartozó fontosabb információkat és tényeket, másrészt próbáltam azokat a személyes karrierrel, életúttal, szakmai sikerekkel kapcsolatos élethelyzeteket felvillantani, amelyek – szubjektív keretekbe ültetve ugyan – de jól jelzik azt a fajta példamutatást, ami fontos lehet a szakképzési rendszer presztízsnövelésében.

Az interjúk összegzése alapján egyértelműen kimondható, hogy a rendezvény pozitív szerepet tölt be a fizikai szakmák elismerésének folyamatában. Céltudatosságot és magabiztosságot növel, ami a jó és sikeres vállalkozás vezetéséhez elengedhetetlen. Emellett szakmai kapcsolatokat indukál a tanulók és a gazdasági szféra szereplői közt, ami nélkülözhetetlen a gazdaság fejlődésében. Az általános szakmai összefüggések mellett kiragadnék néhány elemet az elhangzott interjúkból.

A rendezvény minden évben növekvő népszerűséget könyvelhetett el, az érdeklődő iskolák diákjai, az osztályok, csoportok – a korábbiakhoz hasonlóan – egynapos szakmai kirándulás keretében ingyenesen vettek részt a rendezvényen. A fesztiválra 2012-ben hozzávetőleg 12.000 látogató jutott el, közülük – minden megyéből a területi kamarák szervezésében, közel 200 autóbusszal – több mint 9.000 diák. Ezek 30 százaléka az általános iskolákból érkező 6–7. osztályos, közvetlenül pályaválasztás előtt álló fiatal volt. A látogatók

további részét a budapesti iskolák diákjai, az érintett szakképesítésekben érdekelt cégek, gazdálkodó szervezetek munkatársai, a szakképzésben résztvevő és vezető szakemberek adták. A verseny fő célkitűzése a gyakorlatigényes, "fizikai" szakmák társadalmi presztízsének és vonzerejének növelése, a szakmunkás pályamodell bemutatása és népszerűsítése révén. A rendezvény egyértelműen elősegíti a pályaválasztást és pályaeorientációt. A tanulókra ösztönzőleg hat, megmérettethetik magukat, képet kapnak tudásukról, a sikerélmény hatására nő a motivációjuk. A fiatalok egy számukra új, kötetlen formában mérhetik össze tudásukat a verseny fesztivál hangulatában, és ami talán a legfontosabb, a verseny során lemodellezésre kerülnek a szakma legfontosabb mozzanatai, eljárási módja, módszertana. Sokunkban él tévképzet adott szakember munkáját, munkakörülményeit tekintve, hiszen nem is lehet nyomon követni a technikai, technológiai, ergonómiai fejlődést. Ezek a szituációk, versenyhelyzetek nagyon sok segítséget nyújtanak a valós kép kialakításában és a társadalomnak való közvetítésben.

Interjúalanyom a pécsi Simonyi Károly Szakközépiskola és Szakiskola tanulójaként negyedik helyezést ért el a bőrdíszműves kategóriában a Szakma Sztár Fesztivál 2012 áprilisában rendezett döntőjében. Nóra azért választotta a bőrdíszműves szakmát, mert kezűgyessége már fiatalon kiemelkedőnek bizonyult. A tehetségét és kitartását felismerve javasolták tanárai a versenyen való indulást. A tudását, leleményességét a rendezvényen is bebizonyította, kiváló eredményével sikeresen képviselte gyakorlati helyét és az iskoláját. A megmérettetésen szerzett eredményéből adódóan egyértelművé vált számára, hogy a későbbiekben is ebben a szakmában szeretne dolgozni. Saját vállalkozást alapítana, ahol megvalósíthatja önálló gondolatait, előtérbe helyezheti kreativitását. Elhivatottsága és lelkesedése véleményem szerint elengedhetetlen hozzáállás egy sikeres vállalkozáshoz.

Második interjúmat Győri Kolossal készítettem, aki a Pollack Mihály Műszaki Szakközépiskola, Szakiskola és Kollégium tanulójaként, ötödik helyezést ért el a Szakma Sztár Fesztiválon, magasépítő technikus szakmában a 2010/2011-es tanévben. Két fontos szempont ösztönözte a szakmaválasztásnál. Elsősorban belső motivációja sodorta erre az életpályára. Kedvezőnek és érdekesnek találta az építész világ adta lehetőségeket, másrésről pedig a környezetének támogatása erősítette meg választását. Olyan végzettséget szeretett volna szerezni, ami hasznos és kamatoztatható. A háttérből hangoztatott érvek, hogy egy szakmával a kezében több lehetősége lesz majd a középiskola végén, mint egy sima érettségivel, meggyőzőnek bizonyultak.

Tanulmányait kibővített tananyaggal kezdte, hiszen képzésének elején, nulladik évfolyamban nagy hangsúlyt fektettek az idegen nyelv oktatására, az ő esetében a német nyelv tanítására. Az ekkor megszerzett tudást már a középiskolai éveinek végén is hasznosítani tudta, hiszen Németországban pár hetes gyakorlaton vett részt. Amellett, hogy ez nyelvgyakorlásnak remek lehetőség volt, sok új technikát is megismerhetett és elsajátíthatott. A későbbiekben pedig egyértelműen javára válhat a megszerzett nyelvtudás. A napjainkban oly gyakori külföldi munkavállalás e képzettség mellett neki nem jelenthet problémát.

Több éves szorgalmas kitartása és munkája kifizetődött, mikor a szakmai tanárai bizalmat szavaztak neki és támogatták a szakmai versenyen való részvételét. Erős motiváló tényező volt a modulrendszer adta lehetőség, miszerint ha eléri a 60 %-ot egy adott modul részről, akkor nem kell azt már teljesítenie majd a tanulmányai végén. Ha pedig mindenben megszerzi az előbb említett százalékot, mentesül az egész záróvizsga alól.

A megmérettetés több fordulós volt. Az első forduló az elméletre koncentrált, amelyet Pécsen rendeztek meg. Ezt követően az elődöntőre Dunaújvárosban került sor, ahol már a gyakorlati feladatokat is teljesíteni kellett. Ezen a versenyhelyszínen kizárólag a magasépítő technikus szakma szerepelt, a budapesti döntővel ellentétben, hiszen ott már az összes verseny kategória megjelent.

A megmérettetés három napos rendezvényként volt felépítve, látványos elemekkel színesítették a műsort. A híres fellépőktől kezdve a lelkes tánccsapatokon át sok-sok ember dolgozott a műsor minőségi kivitelezésén. A szervezettség a verseny minden részletére kiterjedt. A kellő mennyiségű és minőségű alapanyagok biztosítása, a cégek által is összehangolt szervezői munkát igényelt. Ahogyan a versenyfeladatok sokasága is. Például a magasépítő technikus szakma sokrétűségéből adódóan, a versenyzőknek részfeladatként, a mellettük dolgozó és versenyző kőművesek munkáit, technikáit kellett megfigyelnük, és elemezniük.

A verseny alatt Kolosnak sikerült teljesítenie mindenben a minimum százalékot, így az év végi vizsgák alól mentesült. Ezáltal az osztálytársaihoz képest jóval hamarabb, már májusban megkezdhette a munkakeresést. Sikerrel is járt, közvetve hasznot is tudott csiszolni a megszerzett tudásából, a versenyen való szereplést jó referenciaként működött. Középiskolai tanulmányai után elvégzett még egy munkavédelmi ismereteket tartalmazó tanfolyamot, majd egy munkavédelmi tevékenységet végző cégnél kapott megbízást, ahol

kifejezetten azért választották őt, mert magasépítő technikai szakmával is rendelkezett. A cégnek ez számos előnyt jelentett, elsősorban azt, hogy nem kellett külön energiát fordítani a betanítására, ha egy építkezésre küldték ki. Átlátta a folyamatokat, értette, hogy mit, miért csinálnak.

Interjúmból kiderült, hogy középfokú végzettséggel is sok minden elérhető és kivitelezhető. Remek lehetőségek tárulnak a szakmát minőségi szinten művelők előtt. A verseny segíti az egyes szakmák részletesebb megismerését, tekintélyének növelését és elfogadottságát.

6. Összefoglalás

A szakirodalom áttekintéséből, a kamara szakmai véleményéből és a mélyinterjúk tartalmából kirajzolódik az, hogy a Szakma Sztár Fesztivál elősegíti a kétféle fizikai szakmák felértékelődését hazánkban. A nagy látogatottságával hozzájárul a megismerésükhöz és ezzel elsősorban a 14 éves korban lévő fiatalok orientálódását pártfogolja. A híres vállalatok, cégek támogatásából adódóan a gazdasági világ is felfigyel a rendezvényre, egyre több a támogató cég, ezzel is növelve a tekintélyét az eseménynek. A vállalkozóknak lehetőségük van a legújabb tehetségek megfigyelésére és a versenyzőknek sem utolsó szempont, ha a neves vállalatok megtanulják a nevüket, hogy igen ő az, aki olyan jól teljesített. Szakképzési rendszerünk évről-évre visszaigazolást kaphat a rendszer újításainak eredményességéről és megfigyelheti a még módosítást igénylő részeket. A növekvő versenyzői létszám mutatja, (5. ábra) hogy egyre több olyan diák van, aki megüti az indulásnál elvárt szakmai mércét. A minőségi kivitelezéssel nem csupán a versenyzők, hanem az odalátogató sokaság tetszését is elnyeri a rendezvény. Szakképzésünk viaskodik a megbecsüléséért, a kétféle munka elfogadásáért, amely folyamatban ez a rendezvény is jelentős eredményeket tud felmutatni.

Irodalomjegyzék

A fizikai foglalkozásúak havi bruttó átlagkeresete a nemzetgazdaságban.
http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_qli013.html 2012.12.27. (14:55)

A regionális fejlesztési és képzési bizottságok megalakulása, működése 2001-2005.
<http://www.szmm.gov.hu/main.php?folderID=16187> 2013.01.05.(19:44)

A szakképzésről szóló 2011. évi CLXXXVII. törvény módosításáról. In: Magyar Közlöny, 2012. 74.szám. 2012.11.06. (19:57) www.magyarkozlony.hu/pdf/13416

A szellemi foglalkozásúak havi bruttó átlagkeresete a nemzetgazdaságban
http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_qli015.html 2012.12.27. (15:10)

Aubéli Vanda: Akik arcukat adják a versenyhez In: Üzleti 7, 2010. június

Balázs Éva – Kocsis Mihály – Vágó Irén (szerk.): Jelentés a magyar közoktatásról 2010. Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet, Budapest, 2011, 591 p.

Benedek András: 10+1 kérdés a szakképzésről. Szakképzési Szemle, 1995/11. pp. 6-11.

Benedek András: Milyen jövő vár az iskolarendszerű szakképzésre? Köznevelés, 1995/51. pp. 7-10.

Benedek András: Szakképzés-politika európai kitekintésben. NSZI, Budapest, 1997, 88 p.

Benedek András: Piacgazdaság és szakképzés. A XXI. Század kihívásai Magyarországon: néhány szakképzési példa. Szakképzési Szemle, 1998/14. pp. 7-17.

Benedek András (szerk.): Tanulás életem át (TÉT) Magyarországon. Tempus, Budapest, 2009, 256 p.

Benedek András: Változó szakképzés. A magyar szakképzés szerkezetének változásai a XX. század utolsó negyedében. Okker, Budapest, 2003, 252 p.

Benke Magdolna (szerk.): Változások, kihívások és szükséges reformok: Összefoglaló a magyar szakképzési rendszerről. NSZI, Budapest, 1997, 63 p.

Cedefop Refernet Magyarország Hungary: A szakképzés Magyarországon 2011. Budapest, Oktatásfejlesztési Observatory Központ, 2010. http://www.observatory.org.hu/wp-content/uploads/2012/03/CR_final_2011_HUN.pdf 2012.november 12. (22:42)

Competition rules from WorldSkills. www.worldskills.org

Dávid János et al.: Úton a második struktúraváltás felé? A kékgalléros szakmák radikális presztízscsökkenése. Székesfehérvár, 2008. 133-135 p.

Derényi András - Mártonfi György - Sinka Edit - Tót Éva: Áttekintés az Oktatás és képzés 2010 munkaprogram hazai megvalósításáról az egész életen át tartó tanulás szemszögéből. OFI, Budapest, 2007, 60 p.

Farkas Péter: A szakmatanulásra történő felkészítés a nemzetközi gyakorlatban. Szakképzési Szemle, 2007/2, pp. 213-238.

Fazekas Károly – Köllő János – Varga Júlia (szerk.): Zöld könyv a magyar közoktatás megújításáért. ECOSTAT, Budapest, 2008

Garai Péter: A magyar szakképzés kórrajza. Human Exchange, Kaposvár, 2009, 304 p.

Gimnáziumi nevelés és oktatás.
http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_zoi004.html 2013.01.03.(18:45)

Global Industry Partners.
http://www.worldskills.org/index.php?option=com_content&task=blogcategory&id=103&Itemid=992 2013.01.06. (18:18)

Halász Gábor: Az oktatási rendszer. Műszaki Könyvkiadó, Budapest, 2001, 216 p.

Havas Gábor – Liskó Ilona: Óvodától a szakmáig. Felsőoktatási Kutatóintézet, Új Mandátum Könyvkiadó, Budapest, 2006, 214 p.

History of WorldSkills International.
http://www.worldskills.org/index.php?option=com_content&task=view&id=17&Itemid=4532 2013.01.04.(14:22)

History of WorldSkills International. IVTO President 1984-1992
http://www.worldskills.org/index.php?option=com_content&task=view&id=17&Itemid=453 (14:29)

History of WorldSkills International. IVTO President 1992-1999
http://www.worldskills.org/index.php?option=com_content&task=view&id=17&Itemid=453 2013.01.04. (14:53)

History of WorldSkills International. WorldSkills International President 1999-2011.
http://www.worldskills.org/index.php?option=com_content&task=view&id=17&Itemid=453 2013.01.04. (14:32)

ISSZIR. http://www.isziir.hu/_frontend/index.php?module=page&id=2

Kerékgyártó László: Helyzetkép a hátrányos helyzetű fiatalok felnőttképzés és foglalkoztatás keretében történő felzárkóztatásáról. Szakképzési Szemle, 2005/2. pp. 145-179.

Kiss Géza: Évtizede duális képzés folyik Győrben az Audinál Nem csak várták megcsinálták. In: Üzleti 7, 2010. november

Koji László: ÉPÍTŐK NAPJA - Az építési ágazat helyzetértékelése, súlyponti problémái és 2009. évi várakozásai 2012.11.07. (15:55)
http://www.mek.hu/index.php?option=com_content&task=view&id=1377&Itemid=52

Liskó Ilona: Szakképzés és lemorzsolódás. In: Zöld könyv a magyar közoktatás megújításáért. Szerk.: Fazekas Károly et al. Budapest, 2008.

Liskó Ilona: Szakképzés és lemorzsolódás. In: Zöld könyv a magyar közoktatás megújításáért. Szerk.: Fazekas Károly et al. Budapest, 2008.103 p.

Mártonfi György: Szakpolitikai javaslat a térségi integrált szakképző központok rendszere átalakításához. Oktatókutató és fejlesztő Intézet Budapest, 2011.

Parragh László: Át kell törni a társadalmi „ingerküszöböt”.In:Üzleti 7, 2010.június

Rettich Tamás: Jobstarter program.<http://www.iparosugsag.hu/mindennapi-innovacio/560-egy-nemetszagi-tanulmanyut-tapasztalatai> 2013.01.04. (17:52)

Skills explained.
http://www.worldskills.org/index.php?option=com_content&task=section&id=20&Itemid=429 2013.01.05.(19:13)

Szabó Andrea-Bauer Béla (szerk.):"Ifjúság 2008" kutatás gyorsjelentése. Budapest, Szociálpolitikai és Munkaügyi Intézet, 2009 2012.09.17. (20:44)<http://www.szmm.gov.hu>

Szakiskolai és speciális szakiskolai nevelés és oktatás.
http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_zoi003.html 2013.01.03.(18:55)

Számalk Szakképzési Központ: Hiányszakmák 2012-2013. <http://www.tanfolyamkepzes.hu/hianyszakmak-2012---2013.html>2010.11.07.(16:17)

Szép Zsófia - Vámosi Tamás: Felnőttképzés és szakképzés, makrofolyamatok és tervezés. PTE FEEK, Pécs, 2007, 245 p.

Ulrich Jäger: Jó bizonyítvánnyal tartós munkaviszony a Mercédesnél. In: Üzleti 7, 2011.május

Vámosi Tamás: Képzés, Tudás, Munka. Budapest, Új Mandátum Könyvkiadó, 2011. 11. p

Vámosi Tamás: Képzés, Tudás, Munka. Budapest, Új Mandátum Könyvkiadó, 2011.87. p

Vámosi Tamás: Képzés, Tudás, Munka. Budapest, Új Mandátum Könyvkiadó, 2011. 146-147.p.

Vámosi Tamás: Képzés, Tudás, Munka. Budapest, Új Mandátum Könyvkiadó, 2011.149-151 p.

Vámosi Tamás: Képzés, Tudás, Munka. Budapest, Új Mandátum Könyvkiadó, 2011.151 p.

Vámosi Tamás: Képzés, Tudás, Munka. Budapest, Új Mandátum Könyvkiadó, 2011. 152.p.

Vámosi Tamás: Képzés, Tudás, Munka. Budapest, Új Mandátum Könyvkiadó, 2011.157 p.

Velkey Gábor: A (szak) képzés hazai rendszere, működési zavarai és megújítása. A kamarák szerepe a szakképzés szervezésében.2012. november 7. (17.30)
http://www.rkk.hu/rkk/publications/phd/velkey_ertekezes.pdf

Versenyszabályzat. www.szakmasztar.hu 2012.október 28. (18:18)

WorldSkills

International

Logo.

http://www.worldskills.org/index.php?option=com_content&task=view&id=165&Itemid=355
2013.01.05. (19:21)

Képek

http://www.iapmonline.org/Documents/archive/20120813_WorldSkills_Foundation_Board.aspx
2012. november 19. (21:38:15)

<http://www.edupress.hu/hirek/index.php?pid=egycikk&HirID=22195> 2012. november 19.
(21:36:58)

Ábrák

Eurostad employment adatbázis 2011

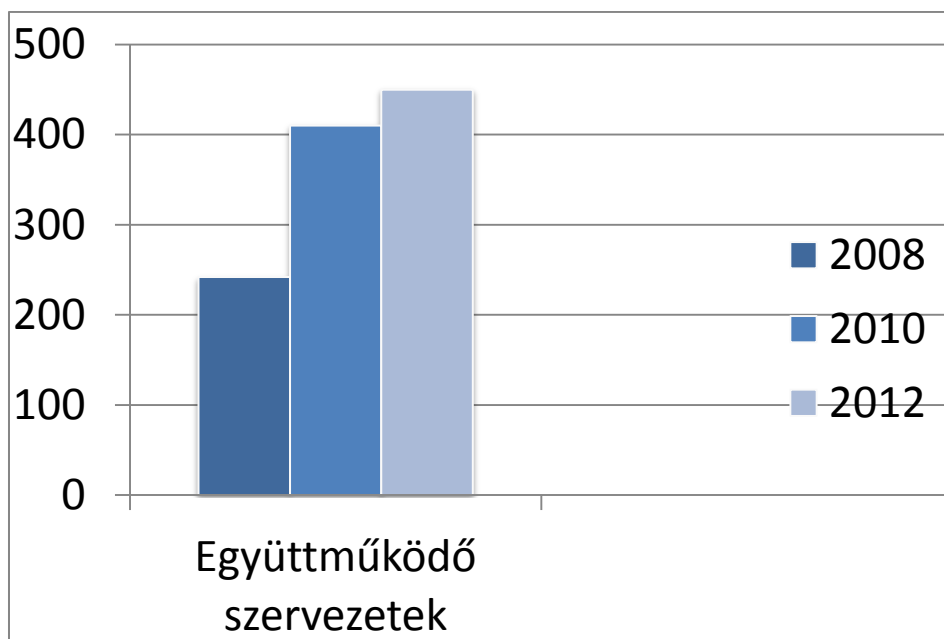
Kereskedelmi és Statisztikai Hivatal 2012

Magyar Kereskedelmi és Iparkamara: IV. Szakma Sztár Fesztivál 2011: 31 szakma országos versenyének döntője. Elektronikus dokumentum. Budapest: Média Polihisztor Produkciós Iroda, 2011. DVD

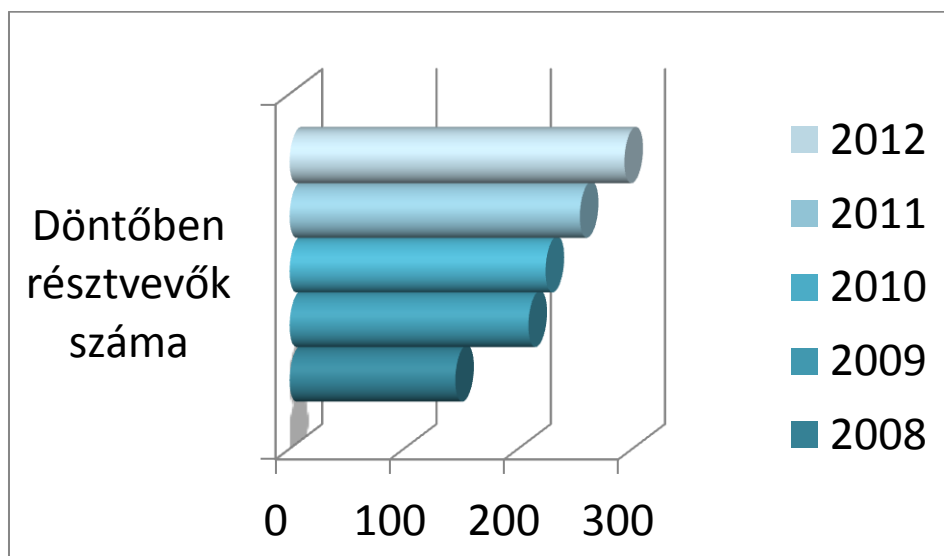
Magyar Kereskedelmi és Iparkamara: V. Szakma Sztár Fesztivál 2012: 38 szakma országos versenyének döntője. Elektronikus dokumentum. Budapest: Média Polihisztor Produkciós Iroda, 2012. DVD

Melléklet

4. ábra⁴⁸

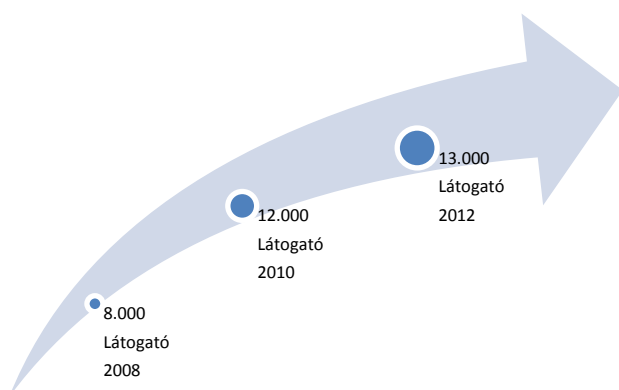
5. ábra⁴⁹

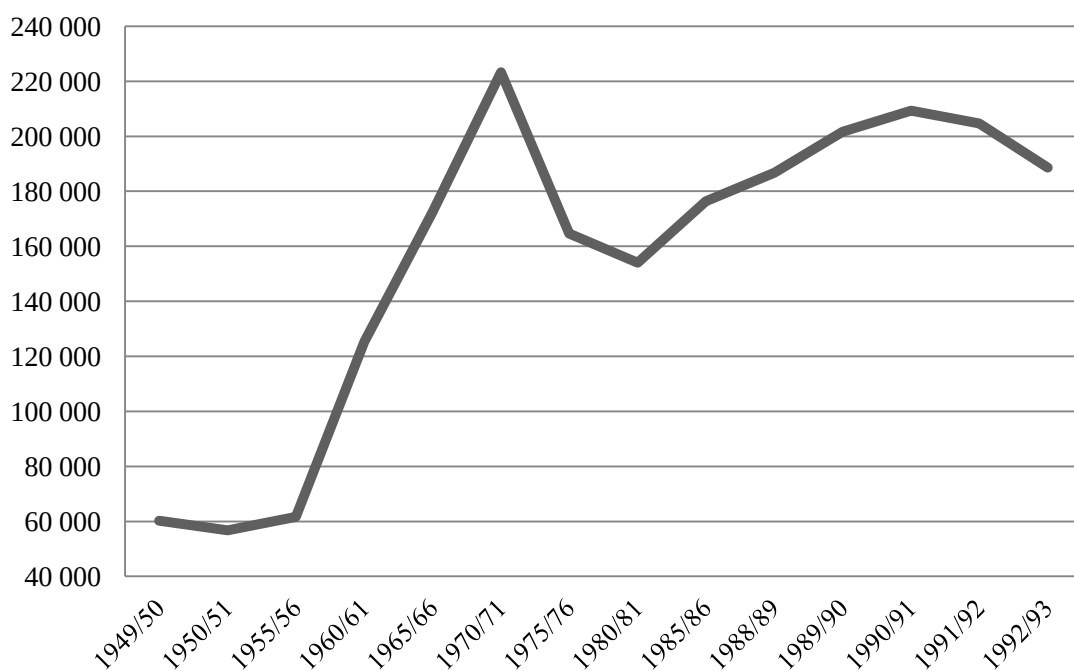
⁴⁸ Magyar Kereskedelmi és Iparkamara: V. Szakma Sztár Fesztivál 2012: 38 szakma országos versenyének döntője. Elektronikus dokumentum. Budapest: Média Polihisztor Produkciós Iroda, 2012. DVD saját szerkesztés

⁴⁹ Magyar Kereskedelmi és Iparkamara: IV. Szakma Sztár Fesztivál 2011: 31 szakma országos versenyének döntője. Elektronikus dokumentum. Budapest: Média Polihisztor Produkciós Iroda, 2011. DVD saját szerkesztés

6. ábra⁵⁰

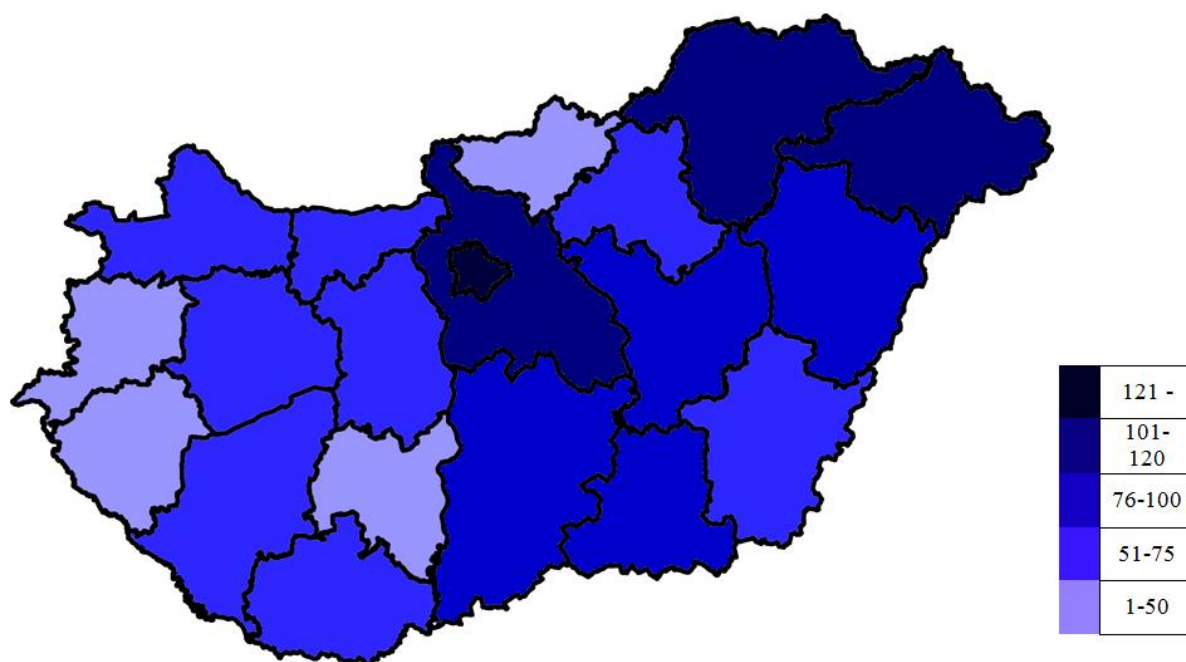
7. ábra Szakmunkás tanulók száma⁵¹

⁵⁰ Magyar Kereskedelmi és Iparkamara: V. Szakma Sztár Fesztivál 2012:38 szakma országos versenyének döntője. Elektronikus dokumentum. Budapest: Média Polihisztor Produkciós Iroda,2012.DVD saját szerkesztés

⁵¹ KSH

8. ábra középfokú szakképző intézmények területi elhelyezkedése, 2006⁵²

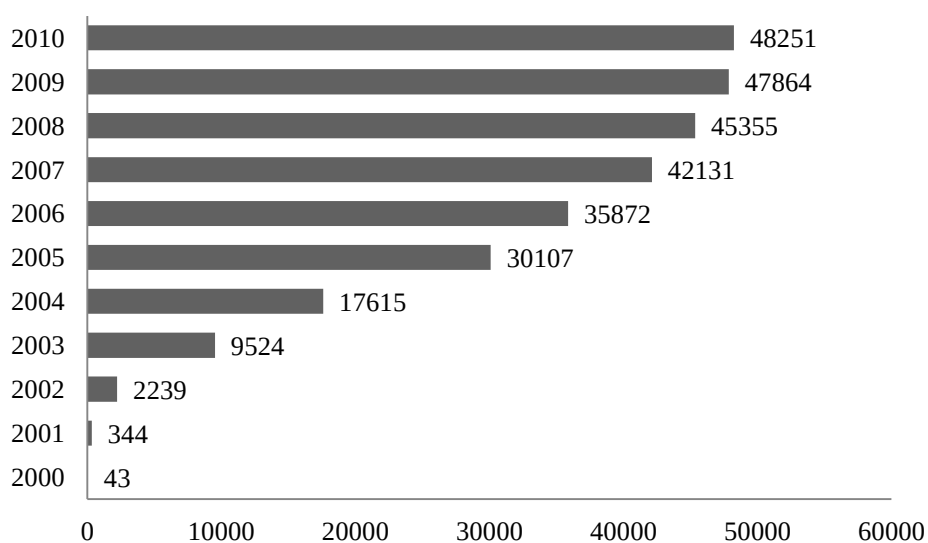
9. ábra A regionális képző központok elhelyezkedése⁵³

⁵² Központi és Statisztikai Hivatal

⁵³ KSH

10. ábra A tanulósz szerződések száma (adott évben a novemberi állapot alapján)⁵⁴

KÉP 1.⁵⁵

KÉP 2.⁵⁶

KÉP 3.⁵⁷

⁵⁴ ISSZIR

⁵⁵ http://www.iapmonline.org/Documents/archive/20120813_WorldSkills_Foundation_Board.aspx 2012. november 19. (21:38:15)

⁵⁶ <http://www.edupress.hu/hirek/index.php?pid=egycikk&HirID=22195> 2012. november 19. (21:36:58)

⁵⁷ http://www.bacsmegye.hu/gazdasag/karrier/lezajlott_a_szakma_sztar_fesztival 2013.01.09.(11:59)